

EKONOMSKA FAKULTETA V LJUBLJANI

**ANALIZA STROŠKOV IN KORISTI
PROJEKTA EUROBASKET 2013**

Zaključno poročilo

dr. Igor Ivašković

januar 2014

KAZALO

UVOD	1
1 METODOLOŠKI OKVIR	3
2 FINANČNO POROČILO ORGANIZATORJA	7
3 IZBRANE ZNAČILNOSTI OBISKOVALCEV EUROBASKETA	12
3.1 UČINEK EUROBASKETA NA OBISKANOST SLOVENIJE	12
3.2 ČAS ODLOČITVE OBISKOVALCEV ZA PRIHOD NA PRVENSTVO	15
3.3 VRSTA TRANSPORTA OBISKOVALCEV	17
3.4 SOCIALNI KONTEKST OBISKOVALCEV	17
3.5 DOLŽINA BIVANJA TUJIH OBISKOVALCEV V SLOVENIJI.....	19
3.6 NASTANITEV OBISKOVALCEV	20
3.7 ŠTEVILO OBISKANIH TEKEM NA OBISKOVALCA	21
3.8 ŠTEVILO TUJIH OBISKOVALCEV	23
3.9 DNEVNA POTROŠNJA OBISKOVALCEV EUROBASKETA.....	25
4 NEPOSREDNE FINANČNE KORISTI	29
4.1 DODATNA POTROŠNJA TUJCEV.....	29
4.2 ZADRŽANA POTROŠNJA DOMAČEGA PREBIVALSTVA	30
4.3 POTROŠNJA URADNIH UDELEŽENCEV	32
4.4 POTROŠNJA MEDIJSKIH PREDSTAVNIKOV	32
4.5 SKUPNA DODATNA POTROŠNJA IN NJEN UČINEK NA DDV	33
5 STROŠKI	35
5.1 STROŠKI KOTIZACIJE	35
5.2 INFRASTRUKTURNE INVESTICIJE.....	36
5.3 NEGATIVNE TURISTIČNE EKSTERNALIJE.....	37

5.4 SKUPNI STROŠKI.....	38
6 ZAKLJUČNI RAČUN NEPOSREDNIH FINANČNIH UČINKOV	39
6.1 NEPOSREDNI FINANČNI UČINKI NA RAVNI REPUBLIKE SLOVENIJE	39
6.2 KRATKOROČNI UČINEK NA DRŽAVNI PRORAČUN	40
7 OSTALI UČINKI.....	42
7.1 PROMOCIJSKI UČINKI.....	42
7.2 UČINKI NA ZAPOSLOVANJE, VZDUŠJE IN ŠPORTNO AKTIVNOST.....	47
REFERENCE	50

UVOD

Prvenstvo najboljših nacionalnih reprezentanc je največji košarkarski dogodek na stari celini, zaključni turnir pa je le sklepni del širšega tekmovanja, ki obsega tudi celoten sklop kvalifikacijskih tekmovanj. V proces najelitnejšega evropskega reprezentančnega tekmovanja je bilo skupno vključenih 39 ekip, predstavniki 24 držav pa so se uspeli kvalificirati na zaključni turnir. Zato ni presenetljivo, da so se zato prizorišča tega tekmovanja za 19 septembrskih dni znašla v središču pozornosti pri evropski športni javnosti pa tudi pri vseh ljubiteljih košarke drugod po svetu. V kolikor upoštevamo, da po globalni popularnosti ter posledično interesu poslovnega sveta košarko med športnimi panogami prekaša le nogomet, lahko brez zadržkov ugotovimo, da je Evropsko prvenstvo v košarki oz. EuroBasket 2013 zagotovo največji športni dogodek, ki ga je Slovenija gostila od svoje samostojnosti.

Organizacija EuroBasketa 2013 je omogočila številne priložnosti, obenem pa povzročila tudi številna tveganja. Ravno zato je že sama odločitev vložitve kandidature in nato tudi sprejem organizacije takšnega tekmovanja izkaz izrednega poguma. Poleg dejstva, da je Slovenija do sedaj najmanjša država, ki je samostojno organizirala takšen dogodek, je namreč neizogibno tudi to, da je ravno Slovenija tista članica Evropske Unije, ki je v času samega prvenstva kazala podpovprečne makroekonomske pokazatelje v kontekstu globalne ekonomske krize. Zato lahko sklenemo, da sam pogum organizacijskih odločevalcev še ne implicira tudi smotrnosti njihove odločitve. Ravno zaradi takšnega stanja, je bila potrebna nekoliko bolj podrobna analiza učinkov, ki jih je prvenstvo imelo oz. jih ima na Slovenijo, in ki posega nekoliko globlje od površnega ocenjevanja prvenstva, ki se večinoma začne in konča z analizo športnega rezultata izbrane vrste košarkarjev. Potrebna je bila ocena dodatnih koristi in dodatnih stroškov, ki jim lahko pripišemo lastnost neposredne posledice organizacije EuroBasketa, torej ocena, katere namen je odkrivanje, v kolikšni meri so bile izkoriščene priložnosti, ter v kolikšni meri se je organizator izognil vsem nevarnostim, ki jih je skrivala organizacija takšnega projekta.

Pričujoče poročilo povzema glavne ugotovitve študije, ki je potekala od marca do decembra leta 2013, in je razdeljeno v 5 vsebinskih sklopov. Po opredelitvi metod izvedbe študije, v drugem

poglavju povzema finančno poročilo slovenskega organizatorja projekta. Tretje poglavje prikazuje strukturo obiskovalcev tekem EuroBasketa in opisuje nekatere izmed njihovih značilnosti, ki so ključnega pomena za ovrednotenje posledic njihovega obiska. Četrto in peto poglavje obravnavata neposredne finančne koristi in stroške, ki jih je projekt povzročil na področju Republike Slovenije, medtem ko je šesto poglavje namenjeno strnjenemu povzetku glavnih finančnih ugotovitev. Zaključno sedmo poglavje nudi opisno ovrednotenje drugih, predvsem posrednih in nefinančnih, posledic organizacije EuroBasketa 2013.

1 METODOLOŠKI OKVIR

Študija se naslanja na metodološki pristop analize stroškov in koristi (Cost benefit analysis - CBA), ki je tudi sicer najpogosteje uporabljen pristop za ocenjevanje neposrednega učinka določenega projekta na različnih področjih. Pri tem gre za identifikacijo in ovrednotenje tistih neposrednih učinkov, do katerih brez projekta ne bi prišlo na preučevanem področju. CBA pristopu je dana prednost pred analizo ekonomskega učinka (Economic impact analysis - EIA), saj je CBA primernejša za ocenjevanje projektov, katerih nosilci so neprofitne organizacije (Chapin, 2002; Kesenne, 2005; Oldenboom, 2006). Kritika namreč EIA pristopu očita, da prepogosto vodi do pretiranih ocen o gospodarski rasti na podlagi izračunov ekonomskih multiplikatorjev s pomočjo nezanesljivih metodoloških tehnik (Crompton, 2005; Kesenne, 2005 in Oldenboom, 2006). Poleg tega je CBA bolj primerna za ovrednotenje tistih projektov, ki vsebujejo infrastrukturne investicije, saj zasleduje holistično prepričanje, po katerem je potrebno ocenjevati tako privatni kot javni interes in ju vključiti v skupno bilanco stroškov in koristi (Mishan, Quah, 2007).

Pričujoča študija obravnava učinke EuroBasketa 2013 na dveh ravneh, in sicer na ravni organizatorja in na ravni Republike Slovenije, pri čemer je finančni saldo organizatorja obravnavan kot vložek v zaključno bilanco stroškov in koristi na ravni države. V skladu s CBA pristopom študija na državni ravni obravnava tako finančne kot nefinančne učinke, vendar se zaradi časovne omejitve in želje po razumljivosti metodologije ter preglednosti rezultatov osredotoča na neposredne kratkoročne finančne učinke EuroBasketa 2013. Osrednji del študije torej vsebuje obravnavo tistih učinkov, ki:

- predstavljajo neposredno posledico organizacije EuroBasketa v Sloveniji,
- so zaznavni neposredno oz. v roku, ki je krajši od enega leta,
- so merljivi na ravni Republike Slovenije in
- jih je mogoče denarno ovrednotiti.

Osnovni cilj študije je predstavljal ugotavljanje razlike med dodatnim prilivom denarnih sredstev v Slovenijo in dodatnimi stroški, ki so se pojavili kot posledica organizacije EuroBasketa. Ob

tem je bila ambicija študije ohraniti enostavnost in razumljivost postopka izvedbe raziskave ter končne strukture poročila. Postavke, ki jih pričujoča študija obravnava so:

- dodatna potrošnja tujcev,
- zadržana potrošnja domačega prebivalstva,
- potrošnja uradnih predstavnikov,
- potrošnja medijskih predstavnikov,
- pozitivni poslovni izid organizatorja,
- vsi stroški kotizacije za pridobitev pravice organizacije prvenstva,
- stroški obnove dvoran in
- negativne turistične eksternalije.

Večina ugotovljenih vrednosti navedenih postavk temelji na ocenah, pri katerih so vedno mogoča manjša odstopanja. Pri tem je vsekakor potrebno poudariti, da smo pri izvedbi študije skoraj po pravilu izbirali najbolj konservativne možnosti ocene, ki onemogočajo napihovanje pozitivnih učinkov. V raziskavi smo se opirali tako na primarne kot sekundarne vire. Med slednjimi so prevladovala poročila različnih institucij, znanstveni in novinarski članki, medtem ko ključni del raziskave temelji na primarnih podatkih, ki so jih člani raziskovalne ekipe pridobili s pomočjo intervjujev in vprašalnikov. Anketni vprašalniki so bili prilagojeni trem različnim skupinam: običajnim obiskovalcem tekem, uradnim udeležencem prvenstva in predstavnikom medijev. Vprašalnikov ni bilo mogoče izpolnjevati elektronsko, saj bi to lahko privedlo do manipulacij in izpolnjevanja vprašalnikov tudi s strani tistih, ki samih tekem niso obiskali. Člani naše raziskovalne ekipe so delili vprašalnike na prizoriščih tekem pred vhodi v dvorane. Pri tem so bile vse predtekmovalne skupine zastopane enakomerno, da ne bi prišlo do pristranske razporeditve vzorca glede na stvarno strukturo obiskovalcev tekem. V vsaki predtekmovalni skupini je anketiranje potekalo en tekmovalni dan, torej na eni tekmi vsake reprezentance v predtekmovanju. Dva tekmovalna dneva so se vprašalniki zbirali v vsaki izmed tekmovalnih skupin v drugem delu skupinskega dela EuroBasketa, na vseh četrtfinalih, obeh polfinalih in na finalni tekmi. Poleg tega so bili vprašalniki deljeni tudi med tistim segmentom turistov, ki so na tekme prihajali v organizaciji turistične agencije Palma, ki je nase prevzela največji delež organiziranih prihodov na dogodke EuroBasketa 2013. Tako je bilo zbranih skupno 2751 popolnoma izpolnjenih vprašalnikov, kar predstavlja reprezentativni vzorec za

ocenjevanje najpomembnejšega dela finančnih učinkov tega košarkarskega prvenstva. Grafikon 1 in tabela 1 prikazujeta strukturo vprašancev glede na kraj njihovega stalnega prebivališča. V prikazu grafikona so vključene samo tiste skupine iz 13 držav, ki presegajo 1 % celotnega vzorca. Razumljivo je bil najštevilčnejši del vprašancev iz Slovenije (37,19 %). Tej skupini so sledili hrvaški rezidenti, in sicer z 11,12 %. V skupino držav, ki so obsegale več kot 5 % celotnega vzorca, so se uvrstile še Litva (8,40 %), Italija (7,31 %), Finska (6,98 %) in Španija (5,34 %). Glede na rezidentstvo bi lahko vsaj približno ocenili tudi, katere reprezentance so pritegnile največ svojih navijačev, vendar pa moramo biti pri tem pazljivi, saj rezidentstvo v določeni državi ne izključuje možnosti privrženosti reprezentanci druge države. V kolikor upoštevamo samo tuje državljane, je opazna številčna dominacija hrvaških prebivalcev, ki v vzorcu tujcev predstavljajo 17,71 %, kar potrjuje trditve organizatorja, da je največ tujih obiskovalcev prišlo ravno iz te sosednje države. Hrvatom sledijo Litovci s 13,37 %, Italijani z 11,63 % in Finci z 11,11 %. Več kot 5-odstotni delež tujcev v vzorcu predstavljajo še anketiranci iz Španije (8,51 %), Francije (5,90 %) in Nemčije (5,03 %).

Grafikon 1: Struktura vzorca vprašancev glede na stalno prebivališče

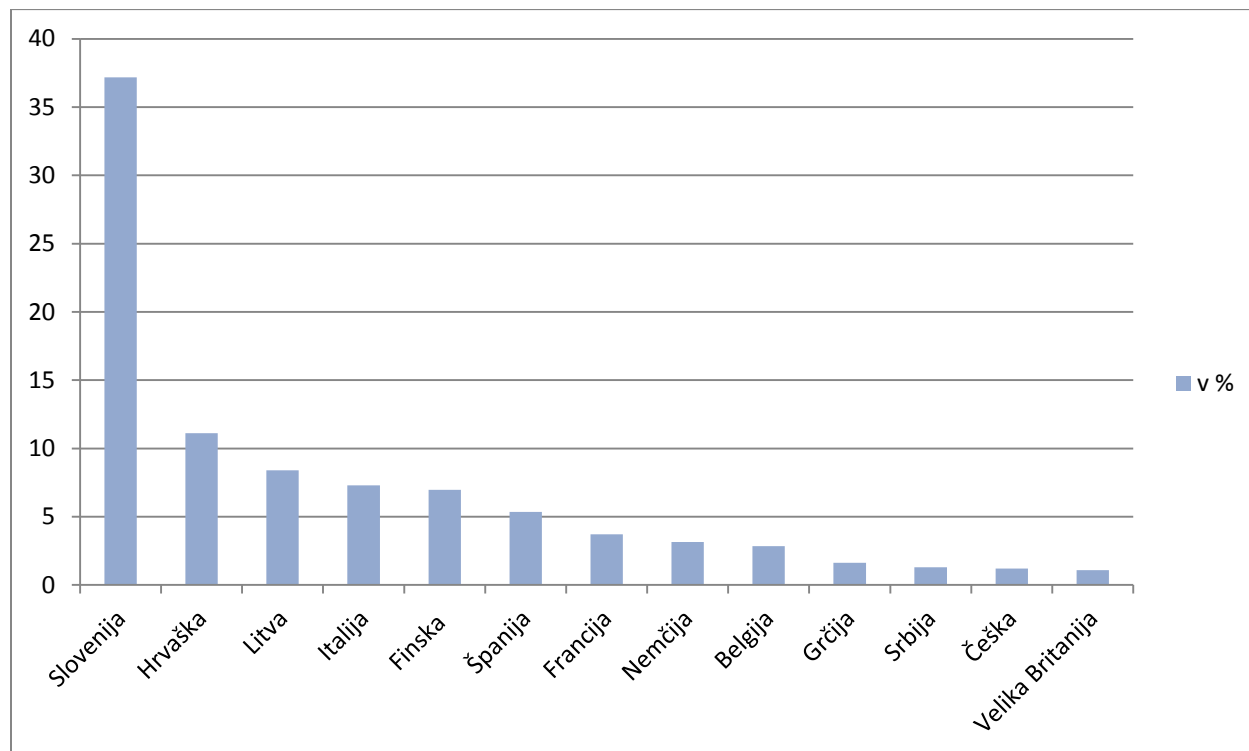

Tabela 1: Struktura vzorca vprašancev glede na državo stalnega prebivališča

DRŽAVA	n	%
Avstralija	2	0,07
Avstrija	25	0,91
Belgija	78	2,84
Belorusija	2	0,07
BIH	19	0,69
Ciper	3	0,11
Češka	33	1,20
Finska	192	6,98
Francija	102	3,71
Grčija	45	1,64
Gruzija	6	0,22
Hrvaška	306	11,12
Italija	202	7,34
Izrael	15	0,55
Kazahstan	1	0,04
Kitajska	3	0,11
Latvija	11	0,40
Litva	231	8,40
Madžarska	12	0,44
Makedonija	23	0,84
Mehika	2	0,07
Nemčija	87	3,16
Neznan	12	0,44
Nizozemska	3	0,11
Poljska	24	0,87
Rusija	12	0,44
Slovenija	1023	37,19
Srbija	36	1,31
Španija	147	5,34
Švedska	15	0,55
Turčija	9	0,33
Uganda	1	0,04
Ukrajina	27	0,98
Velika Britanija	30	1,09
ZDA	12	0,44
SKUPAJ	2751	100,0

2 FINANČNO POROČILO ORGANIZATORJA

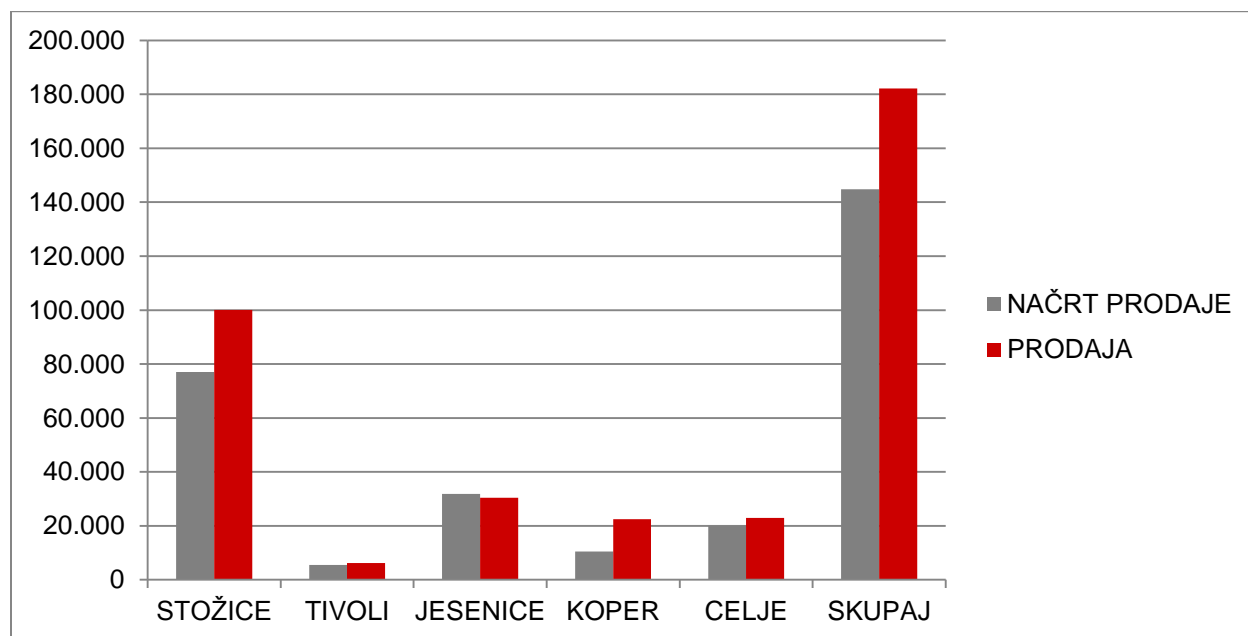
Evropsko prvenstvo v košarki 2013 je potekalo v organizaciji Košarkarske zveze Slovenije (KZS), podjetja Eurobasket d.o.o., ki je bilo ustanovljeno ravno za potrebo organizacije prvenstva, in Mednarodne košarkarske federacije (Fédération Internationale de Basketball – FIBA) oz. njene evropske organizacijske enote FIBA Europe. Glede na to, da ima krovna mednarodna organizacija sedež izven Slovenije, njen poslovni rezultat pričujoča študija ne vključuje. Namen študije ni bila poglobljena analiza finančnih rezultatov organizatorja, zato le povzema glavne ugotovitve KZS in Eurobasket d.o.o. o finančnih učinkih EuroBasketa in jih pozneje vključuje v analizo učinkov na ravni države.

Najpomembnejši direktni vir finančnih koristi zaradi organizacije EuroBasketa 2013 za slovenski del organizatorske ekipe predstavljajo prihodki od prodanih vstopnic. Organizator je poskušal s strategijo prodaje vstopnic zagotoviti primerno polnost dvoran na vseh tekmah EuroBasketa 2013 ter obenem maksimirati prihodke od prodanih vstopnic. Glavna novost glede na pretekla prvenstva je bila izbira prodaje t.i. »single game« vstopnic. Obiskovalci so lahko namreč kupili vstopnico za vsako tekmo posebej in niso morali plačevati dražjih celodnevni vstopnin. Groba ocena samega organizatorja pred prvenstvom je bila, da bo na tak način uspel prodati skupno skoraj 145.000 vstopnic (Eventim, 2013). Dejansko pa mu je uspelo prodati dobrih 25 % več, pri čemer je le jeseniška dvorana Podmežakla zabeležila majhen negativen odmik od pričakovanj (tabela 2 in grafikon 2).

Tabela 2: Realizacija načrtov prodaje vstopnic

	NAČRT PRODAJE	PRODAJA	INDEKS
STOŽICE	77.000	100.115	130,02
TIVOLI	5.450	6.216	114,06
JESENICE	31.800	30.404	95,61
KOPER	10.450	22.455	214,88
CELJE	20.100	22.936	114,11
SKUPAJ	144.800	182.126	125,78

Grafikon 2: Realizacija načrtov prodaje vstopnic

Poleg prodanih več kot 182.000 vstopnic je organizator moral zagotoviti še vstopnice predstavnikom organizacij FIBA, FIBA Europe, sponzorjem in novinarjem, obenem pa je zagotovil tudi precejšnje število vstopnic za predstavnike slovenskih košarkarskih klubov, drugih športnih organizacij in slovenskim šolam. Skupno število uporabljenih vstopnic je tako znašalo 330.946. To pomeni, da si je vsako tekmo v živo v povprečju ogledalo 3.677 obiskovalcev, kar je rekord dosedanjih evropskih prvenstev v košarki (tabela 3).

Tabela 3: Število obiskovalcev

	ŠTEVILO OBISKOVALCEV
PRODANO	182.126
FIBA, FIBA EUROPE, NOVINARJI, ŠOLE, SLOVENSKI KLUBI, KOŠARKARJI IN KOŠARKARSKI DELAVCI	148.820
SKUPAJ	330.946
1. KROG	155.336
2. KROG	84.980
3. KROG	90.630
POVPREČNO NA TEKMO	3.677

Vrednost prodanih vstopnic za EuroBasket 2013 je znašala 6,14 mio EUR. V ta znesek je vključen davek na dodano vrednost (DDV), ki se je v višini 0,53 mio EUR prelil v državni proračun, medtem ko je organizatorju ostalo 5,61 mio EUR (tabela 4). Glede na to, da so načrti organizatorjev pred prvenstvom predvidevali skupni prihodek od prodaje vstopnic v višini 5,33 mio EUR (KZS, 2013), lahko izračunamo, da je bilo uresničeno stanje pri tej postavki za dobrih 15 % boljše od načrtovanega (tabela 5). Pri danem izračunu je potrebno omeniti, da so načrti sprva predvidevali nižjo stopnjo DDV, organizator pa je cene vstopnic oblikoval v skladu z davčnimi stopnjami pred spremembami poleti 2013, ki so povišale tako standardno kot znižano stopnjo DDV. Cene vstopnic se po davčnih spremembah niso spreminjale, organizator pa je breme dodatnega obdavčenja prevzel nase.

Tabela 4: Prihodki od prodaje vstopnic

Prihodki od prodaje vstopnic	6.143.150 EUR
Davek na dodano vrednost	532.967 EUR
Prihodki brez DDV	5.610.183 EUR

Tabela 5: Realizacija načrta prodaje vstopnic

Načrtovan prihodek	Uresničen prihodek	Indeks
5.330.000 EUR	6.143.150 EUR	115,3

Organizator je poleg prihodkov od prodaje vstopnic pomemben delež skupnih prihodkov od projekta EuroBasket pridobil s strani sponzorjev (4,15 mio EUR) in kotizacij občin (1,77 mio EUR), ki so gostile tekme prvenstva. Manjši delež je bil ustvarjen s prodajo spominkov, posredništvom pri organizaciji nastanitev za obiskovalce in uradne udeležence ter s prodajo pravic, ki so jih odkupile različne medijske hiše (pravico do prodaje največjega dela teh pravic je imela krovna organizacija FIBA Europe). Skupno je bilo torej ustvarjenih 13,89 mio EUR prihodkov, ki jim lahko pripišemo lastnost posledice organizacije EuroBasketa 2013 (tabela 6).

Tabela 6: Prihodki organizatorja

	PRIHODEK
VSTOPNICE	5,61
SPONZORSTVO	4,15
TV HIŠE	0,32
NASTANITVE	0,76
OBČINE	1,77
OSTALO	1,28
SKUPAJ	13,89 mio EUR

Med stroški organizacije projekta EuroBasket je bila daleč najpomembnejša postavka plačilo tujih storitev, ki so vključevale cel spekter aktivnosti, potrebnih za organizacijo športnega dogodka (storitve varovanja, organiziranja prevozov, prehrane, prodaje itd.). Drugo največjo postavko (med stroški) je predstavljalo plačevanje hotelskih storitev, v manjši meri pa so bili ustvarjeni materialni stroški in stroški dela oz. zaposlenih pri organizatorju. Velika večina stroškov je nastala v letu 2013, približno 1,7 mio EUR pa je bilo ustvarjenih v letih 2011 in 2012. Skupaj je bilo pri organizaciji projekta EuroBasket ustvarjenih 12,93 mio EUR stroškov (tabela 7).

Tabela 7: Stroški organizatorja

	STROŠEK
BLAGO, MATERIAL, ENERGIJA	0,35
STORITVE	8,55
DELO	0,43
HOTELI	1,90
PRENESENO IZ LET 2011 IN 2012	1,70
SKUPAJ	12,93 mio EUR

Končni finančni rezultat organizatorja lahko ugotovimo s primerjavo ustvarjenih prihodkov od projekta EuroBasket 2013 in stroškov (obenem tudi odhodkov), ki so nastali pri njegovi

organizaciji. Nominalno je organizator dosegel pozitiven poslovni izid v višini približno 957.000 EUR, vendar je realno ta vrednost nekoliko nižja, saj so bili v letih 2011 in 2012, ko so se izvajale priprave za prvenstvo, uresničene izgube, ki imajo po cenah iz septembra 2013 nekoliko večjo vrednost od nominalne iz preteklih let. Skupna realna finančna korist organizatorja torej znaša približno 942.000 EUR. Pri tem organizator ocenjuje, da bo za leto 2013 dolžen plačati približno 450.000 EUR davka na dobiček oz. davka od dohodka pravnih oseb. Pri tem bo približno 350.000 EUR dolžno plačati podjetje Eurobasket d.o.o., medtem ko bo KZS zaradi dohodka iz profitne dejavnosti plačala približno 100.000 EUR. Ocena skupne neto finančne koristi organizatorja torej znaša približno 0,5 mio EUR (tabela 8)

Tabela 8: Poslovni izid organizatorja

Leto	Rezultat nominalno (realno) v EUR
2011	- 10.228 (-10.713)
2012	- 1.030.662 (-1.045.091)
2013	1.998.160 (1.998.160)
Skupaj	957.270 (942.356)
Ocena davka od dobička oz. dohodka za 2013	450.000
Ocena neto finančne koristi	0,5 mio EUR

3 IZBRANE ZNAČILNOSTI OBISKOVALCEV EUROBASKETA

3.1 UČINEK EUROBASKETA NA OBISKANOST SLOVENIJE

Športne prireditve običajno niso med pogostejšimi razlogi za obisk tujcev Slovenije.¹ V pričujoči analizi nas je zato zanimalo, kako pomemben je dejansko bil EuroBasket 2013 za njegove obiskovalce, v kolikšni meri so tujci prihajali v Slovenijo zaradi košarkarskega prvenstva in kako je slednje vplivalo na slovensko prebivalstvo, da je z njim nadomeščalo obisk tujine. Ambicija je bila torej oceniti, kolikšna je pomembnost dogodka EuroBasket 2013 pri privabljanju oz. zadržanju potrošnikov v državi. Obiskovalci tekem so se v vprašalniku lahko opredelili za eno izmed pet možnosti (tabela 9), kar je omogočilo njihovo delitev v pet skupin, in sicer:

- 1) V prvo skupino se uvrščajo tisti obiskovalci iz tujine, ki so prišli v Slovenijo izključno zaradi EuroBasketa. Njihova potrošnja je v celoti neposredna korist, ki je posledica organizacije projekta;
- 2) V drugi skupini so obiskovalci tekem, ki bi v vsakem primeru prišli v Slovenijo in so EuroBasket obiskali le v okviru svojega vnaprej načrtovanega dopusta. Potrošnja teh turistov v večjem delu ni posledica organizacije prvenstva. EuroBasket je na slednje vplival le v tej meri, da so svojo potrošnjo nekoliko povečali, in sicer vsaj za znesek, ki so ga odšteli za plačilo vstopnin;
- 3) Tretjo skupino obiskovalcev predstavljajo tisti, ki živijo v Sloveniji in niso registrirani kot tuji turisti. Kljub temu je njihova potrošnja v času EuroBasketa posledica slovenske organizacije košarkarskega prvenstva;
- 4) V četrto skupino se uvrščajo t.i. »time switchers« oz. tisti tuji turisti, ki bi v vsakem primeru prišli v Slovenijo. Vendar je za njih EuroBasket tako pomemben dogodek, da so spremenili čas prihoda v Slovenijo. Potrošnja teh turistov, podobno kot v primeru druge skupine, ne moremo šteti kot neposredne posledice organizacije košarkarskega prvenstva, je pa ta zaradi slednjega povišana vsaj za delež potrošnje, ki je bil namenjen plačilu vstopnine;

¹ Tujce namreč v veliki večini v državo privlači možnost preživetja letnega dopusta. Tako je v letu 2012 raziskava Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) pokazala, da so kar 3/4 tujih turistov v hotelih in kampih v mesecih julij–avgust navedle, da so v Sloveniji zaradi počitnic. V gorskih in obmorskih občinah je kar 9 od 10 tujih turistov navedlo, da so v Sloveniji na počitnicah, v zdraviliških občinah 6 od 10 in v Ljubljani 7 od 10 tujih turistov. Izven poletne sezone je ta delež nekoliko manjši, in sicer je v mesecu aprilu leta 2012 znašal 61 % (SURS, 20. 3. 2013).

- 5) Peto skupino tvorijo slovenski državljani, ki so priložnostno obiskali EuroBasket 2013, ker jim je ta dogodek bil blizu. V primeru, da bi ta bil organiziran v drugi državi, ga ne bi obiskali. Tudi potrošnja te skupine ni v celoti posledica organizacije košarkarskega prvenstva v Sloveniji, vpliva pa na njeno povečanje, podobno kot to velja za drugo in četrto skupino.

Tabela 9: EuroBasket 2013 kot motiv prihoda v Slovenijo

TRDITVE	ODSTOTEK
V Sloveniji sem izključno zaradi EuroBasketa, v nasprotnem primeru ne bi prišel v Slovenijo.	42,55
Prihajam izven Slovenije in bi ta čas bi preživel v Sloveniji, četudi ta ne bi gostila EuroBasketa. Slednjega sem obiskal le v okviru svojega dopusta.	11,00
Sem iz Slovenije. Če ne bi bilo EuroBasketa v Sloveniji, bi ta čas preživel v drugi državi.	12,45
Nameraval sem v letošnjem letu obiskati Slovenijo, vendar v drugem časovnem terminu. Čas prihoda sem prilagodil EuroBasketu.	8,97
Sem iz Slovenije, nisem planiral dopusta nikjer drugje in sem obiskal EuroBasket, ker je bil tu. Drugače ga ne bi obiskal.	25,03
SKUPAJ	100

Odstotki v tabeli 9 nam povedo, kakšna je bila približna struktura obiskovalcev EuroBasketa glede na pomen, ki jih je slednji imel za njih, da so prišli, oz. so ostali v Sloveniji in so tu realizirali svojo potrošnjo. V kolikor seštejemo 1. in 3. skupino, bi lahko pavšalno sklepali, da je bilo med obiskovalci tekem EuroBasketa 55 % takšnih, ki sicer ne bi bili v Sloveniji, v kolikor ta ne bi gostila prvenstva. Na osnovi tega bi lahko sklepali, da je potrošnja teh 55 % obiskovalcev neposredna korist za Slovenijo, ki jo v celoti lahko pripišemo organiziranju košarkarskega turnirja za najboljše evropske reprezentance. Vendar je takšno zaključevanje sporno z metodološkega vidika, saj je v vzorcu anketirancev mogoče predvidevati nesorazmerno majhen delež domačih obiskovalcev. Tekme slovenske reprezentance so bile namreč v povprečju veliko bolj obiskane od ostalih, istočasno so na vseh tekmah ankete zbirali štirje anketarji, kar je posledično privedlo do odstotkovno najmanj zbranih anket glede na število obiskovalcev ravno

na tekmah slovenske reprezentance. Zaradi tega razloga je bolj smotrno razdeliti vzorec na dva dela, in sicer na tujce ter domače obiskovalce, s čimer lahko pridemo do zanesljivejših ugotovitev.

Tabeli 10 in 11 prikazujeta parcialno analizo slovenskih in tujih obiskovalcev prvenstva. Lahko razberemo, da sta več kot 2/3 tujih obiskovalcev prišli v Slovenijo izključno zaradi košarkarskega prvenstva, 14,35 % je bilo t.i. "time-switcherjev", ki bi sicer prišli v Slovenijo, a so svoj čas prihoda prilagodili EuroBasketu.

Tabela 10: EuroBasket 2013 kot motiv prihoda tujcev v Slovenijo

TRDITVE	ODSTOTEK
V Sloveniji sem izključno zaradi EuroBasketa, v nasprotnem primeru ne bi prišel v Slovenijo.	68,06
Prihajam izven Slovenije in bi ta čas bi preživel v Sloveniji, četudi ta ne bi gostila EuroBasketa. Slednjega sem obiskal le v okviru svojega dopusta.	17,59
Nameraval sem v letošnjem letu obiskati Slovenijo, vendar v drugem časovnem terminu. Čas prihoda sem spremenil ravno zaradi Evropskega prvenstva	14,35
SKUPAJ	100

Z vidika slovenskih obiskovalcev EuroBasketa 2013 je presenetljivo dejstvo, da je skoraj 1/3 vprašancev pritrdila, da bi odšla iz Slovenije v času prvenstva, če le-to ne bi bilo organizirano v Sloveniji, oz. bi obisk EuroBasketa nadomestila z obiskom tujine. Bodisi bi odšli na tekme slovenske reprezentance v tujino, bodisi bi mesec september izkoristili za dopust v drugi državi, oz. bi se s kakšnim drugim razlogom napotili v tujino. Potrošnja teh 33,20 % slovenskih obiskovalcev EuroBasketa je torej ravno tako neposredna korist, ki jo v celoti lahko prištejemo direktnim finančnim koristim organizacije prvenstva.

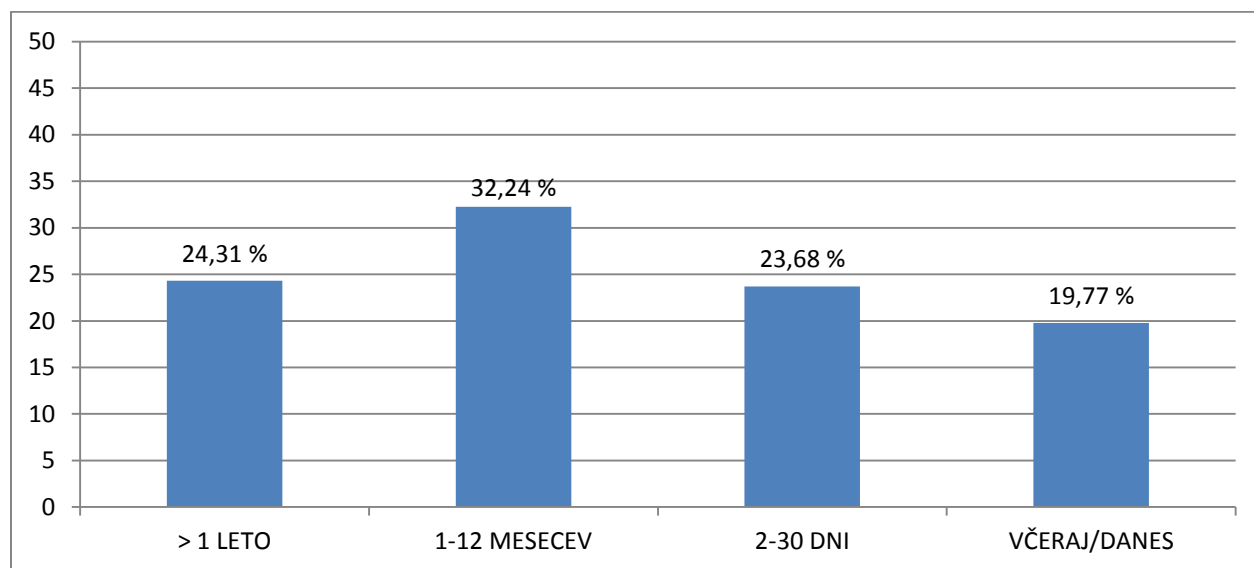
Tabela 11: EuroBasket 2013 kot motiv ostanka slovenskih državljanov v Sloveniji

TRDITVE	ODSTOTEK
Sem iz Slovenije. Če ne bi bilo EuroBasketa v Sloveniji, bi ta čas preživel v drugi državi.	33,20
Sem iz Slovenije, nisem planiral dopusta nikjer drugje in sem obiskal Evropsko prvenstvo, ker je bilo tu. Drugače ga ne bi obiskal.	66,80
SKUPAJ	100

3.2 ČAS ODLOČITVE OBISKOVALCEV ZA PRIHOD NA PRVENSTVO

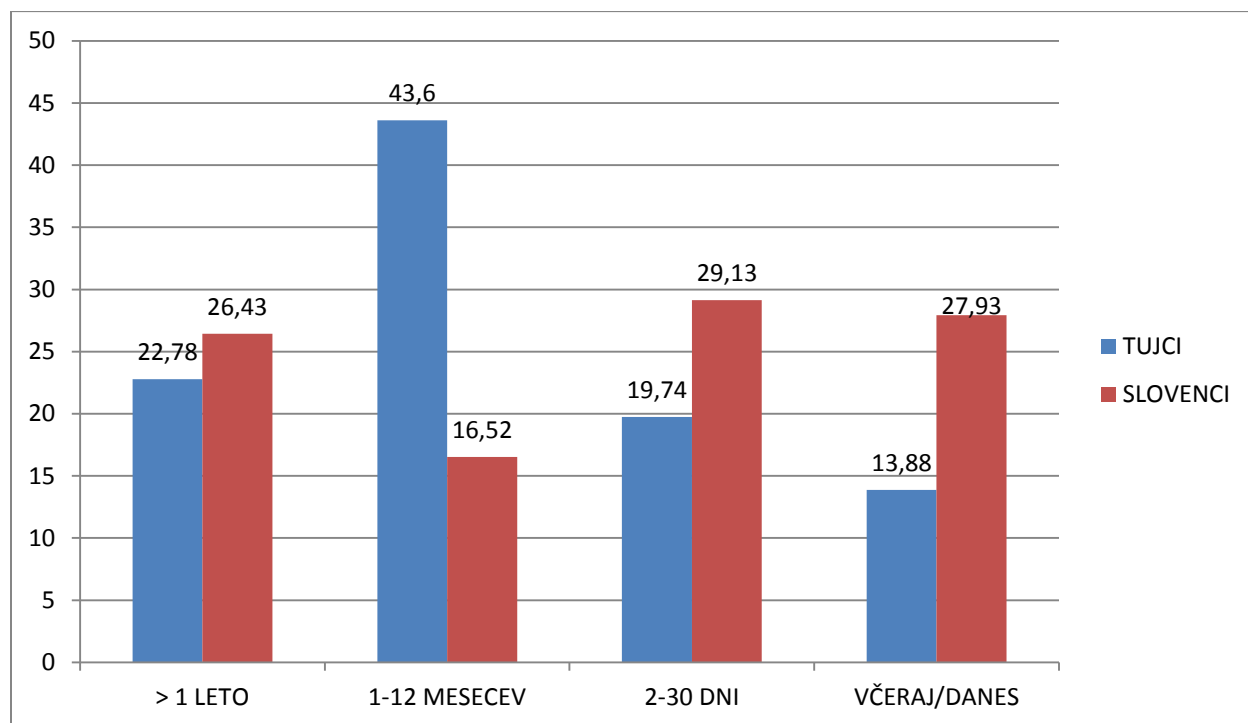
Grafikon 3 segmentira obiskovalce glede na čas odločitve za obisk prvenstva v štiri razrede, in sicer lahko opazimo, da je skoraj 1/4 obiskovalcev odločitev za obisk prvenstva sprejela več kot eno leto pred EuroBasketom. Posamično najštevilčnejši razred predstavljajo tisti obiskovalci, ki so se za obisk EuroBasketa odločili v obdobju, ki je krajše od enega leta in daljše od enega meseca. Takih je bila skoraj 1/3 obiskovalcev. Vsi ostali so se za obisk tekme oz. tekem odločili v zadnjem mesecu, pri čemer je skoraj petina od skupnega števila takšnih obiskovalcev, ki je odločitev sprejela v zadnjem hipu, dan pred tekmo oz. celo na dan tekme.

Grafikon 3: Čas odločitve za obisk EuroBasketa 2013 (v %)

Grafikon 4 prikazuje, da se je več kot polovica (57,06 %) slovenskih državljanov obiskovalcev EuroBasketa (označeni z rdečo barvo) za obisk tekme odločilo manj kot en mesec pred samim obiskom. Skoraj 28 % je bilo takšnih, ki so se za obisk tekme odločili le en dan pred tekmo. Najmanjši delež slovenskih obiskovalcev se je za obisk tekem prvenstva odločil v obdobju od 1 do 12 mesecev pred tekmo, dobra 1/4 (26,43 %) pa je to odločitev sprejela že več kot eno leto pred prvenstvom. Nekoliko drugačna je razporeditev tujih obiskovalcev EuroBasketa. Največji delež (43,6 %) se je za obisk prvenstva in Slovenije odločil v obdobju, ki je daljše od enega meseca in krajše od enega leta pred samim prihodom. Kar 22,78 % je to odločitev sprejelo že več kot eno leto pred prvenstvom, medtem ko se jih je slaba 1/5 (19,74 %) za obisk prvenstva odločila v obdobju od 2 do 30 dni pred prihodom. Najmanj tujcev se je za obisk tekem odločilo v zadnjem hipu (dan pred tekmo, ki so jo obiskali). Ta delež znaša 13,88 % tujih obiskovalcev, predvsem tistih, ki so prihajali iz Hrvaške in Italije. Če seštejemo zadnja dva segmenta, lahko ugotovimo, da se je dobra 1/3 tujcev (33,62 %) za obisk prvenstva odločila v obdobju, ki je krajše od enega meseca pred prihodom.

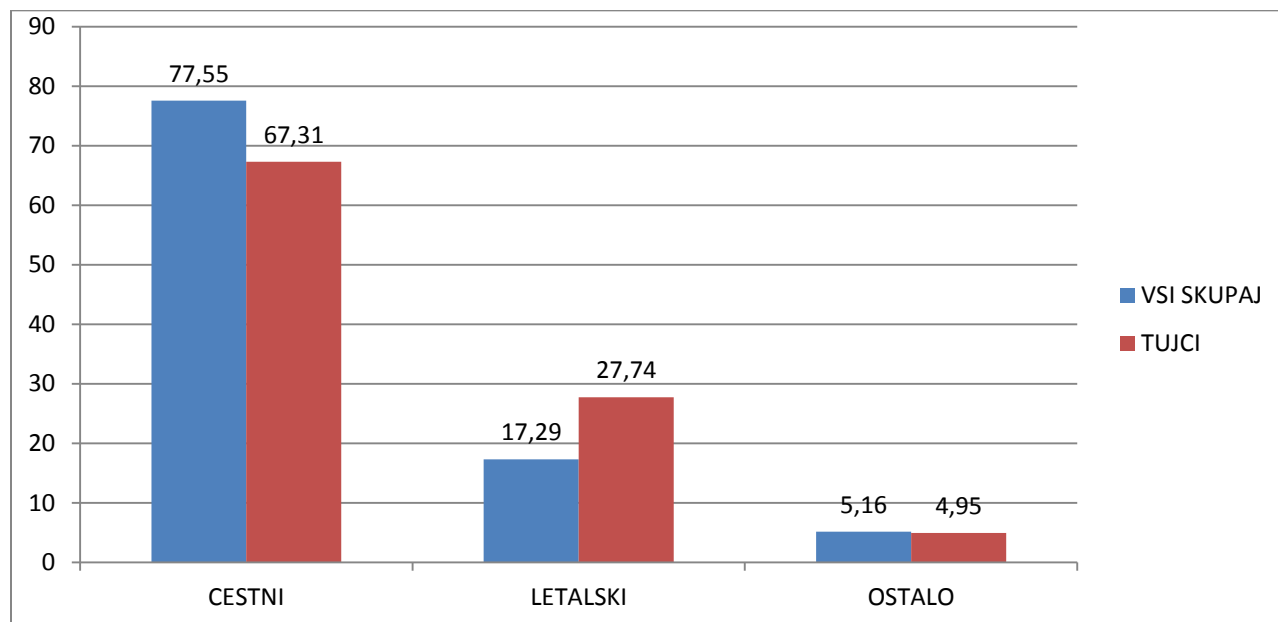
Grafikon 4: Čas odločitve za obisk Slovenije in EuroBasketa 2013 (v %)

3.3 VRSTA TRANSPORTA OBISKOVALCEV

V evropskem kontekstu je Slovenija izredno dobro dostopna z uporabo cestnega prevoza, kar se je potrdilo tudi v primeru EuroBasketa (grafikon 5). Večina obiskovalcev je namreč za največji del svojega potovanja uporabila cestni prevoz, in sicer kar 77,55 % vseh obiskovalcev (modri stolpci) in 67,31 % vseh tujih obiskovalcev EuroBasketa (rdeči stolpci). Dobra 1/4 tujih obiskovalcev je največji del poti opravila z letalskim transportom, zanemarljivo majhen pa je bil delež obiskovalcev, ki je uporabil ostale vrste transporta, večinoma železniški prevoz. Presenetil je izredno majhen delež železniških prevozov pri slovenskih obiskovalcih. Nasploh so Slovenci v 93 % primerov uporabili cestni transport.

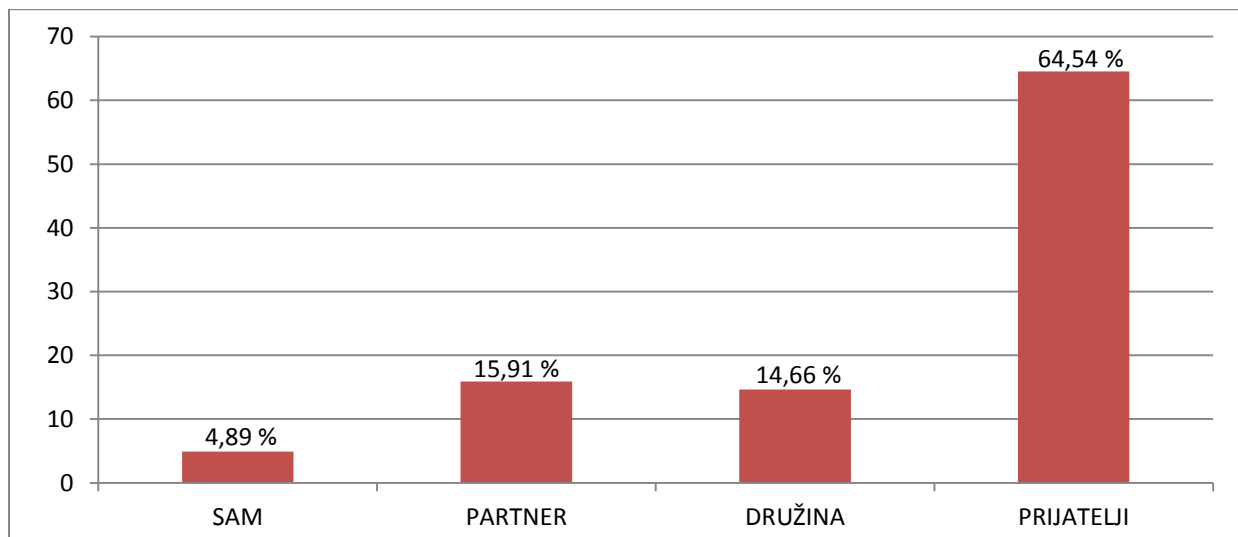
Grafikon 5: Vrsta transporta obiskovalcev na tekme EuroBasketa 2013 (v %)

3.4 SOCIALNI KONTEKST OBISKOVALCEV

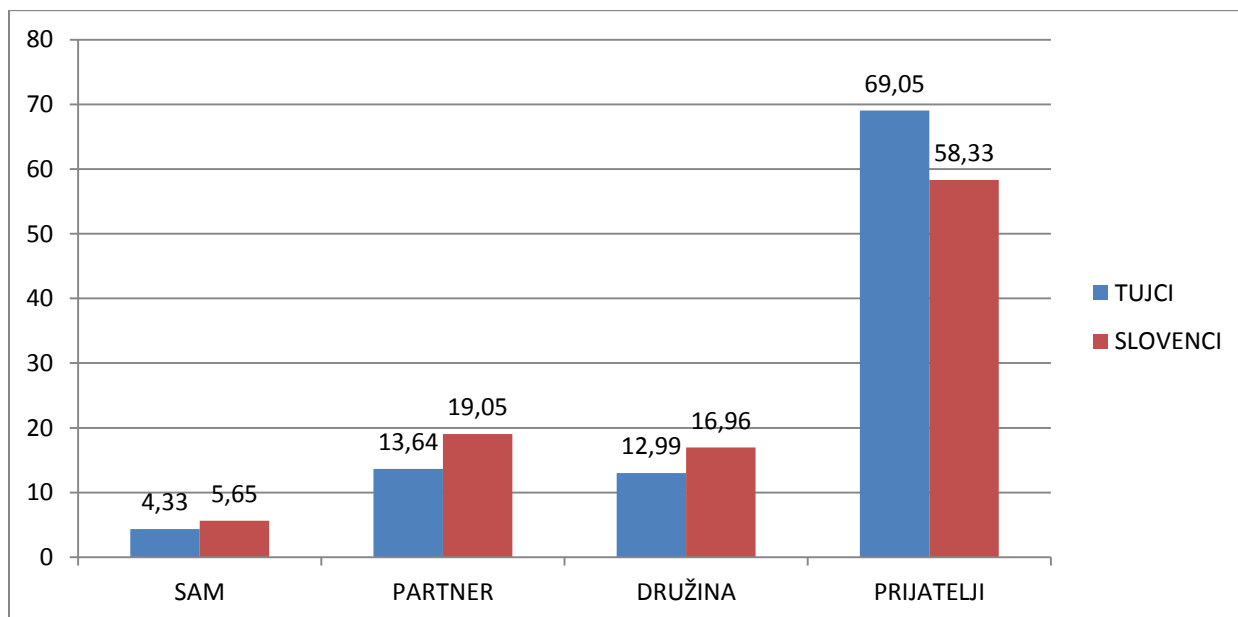
Obisk košarkarske tekme je družabni dogodek, zato tudi obiskovalci tekem v največji meri ne prihajajo na prizorišče sami, temveč v skupinah. Grafikon 6 prikazuje, da je v skladu s pričakovanji manj kot 5 % obiskovalcev prišlo na tekmo brez spremstva, družinsko oz. partnersko spremstvo je imelo 30,57 %, medtem ko jih je največ (64,54 %) prišlo v družbi prijateljev.

Grafikon 6: Socialni kontekst obiskovalcev tekem EuroBasketa 2013 (v %)

Razčlenitev tujih in domačih obiskovalcev tekem ponuja grafikon 7, v katerem lahko opazimo, da so slovenski obiskovalci primerjalno nekoliko bolj pogosto prihajali v spremstvu partnerja oz. družine. Tudi obiskovalcev, ki so prišli sami, je bilo za dobro odstotno točko več. Sicer pa bistvenih razlik v celotni strukturi obiskovalcev glede na socialni kontekst med tujci in domačimi ni.

Grafikon 7: Razlike v socialnem kontekstu med domačimi in tujimi obiskovalci (v %)

Za pričujočo analizo je izjemnega pomena dejstvo, da tuji obiskovalci EuroBasketa v Slovenijo niso prihajali sami, temveč v skupinah, ki so bile v povprečju velike 6,4 oseb. Zelo indikativen je podatek, da je bilo v tej številki v povprečju 0,73 takšnih obiskovalcev Slovenije, ki niso obiskali nobene tekme. Z drugimi besedami, na vsakih 7,82 tujih obiskovalcev tekem EuroBasketa je v Slovenijo prispel še en dodatni turist, ki ni prišel na ogled tekme, temveč je izkoristil priložnost, da se priključi članom družine ali prijateljem, ki so odpotovali v Slovenijo zaradi prvenstva, in je opravil turistični obisk. Gre torej za pozitivno turistično eksternalijo organizacije prvenstva, zaradi katere je potrebno skupnemu številu tujih kupcev vstopnic za tekme košarkarskega prvenstva prišteti še 12,79 % tega števila zaradi turistov, ki jih je EuroBasket posredno privabil, čeprav niso obiskali nobene tekme.

3.5 DOLŽINA BIVANJA TUJIH OBISKOVALCEV V SLOVENIJI

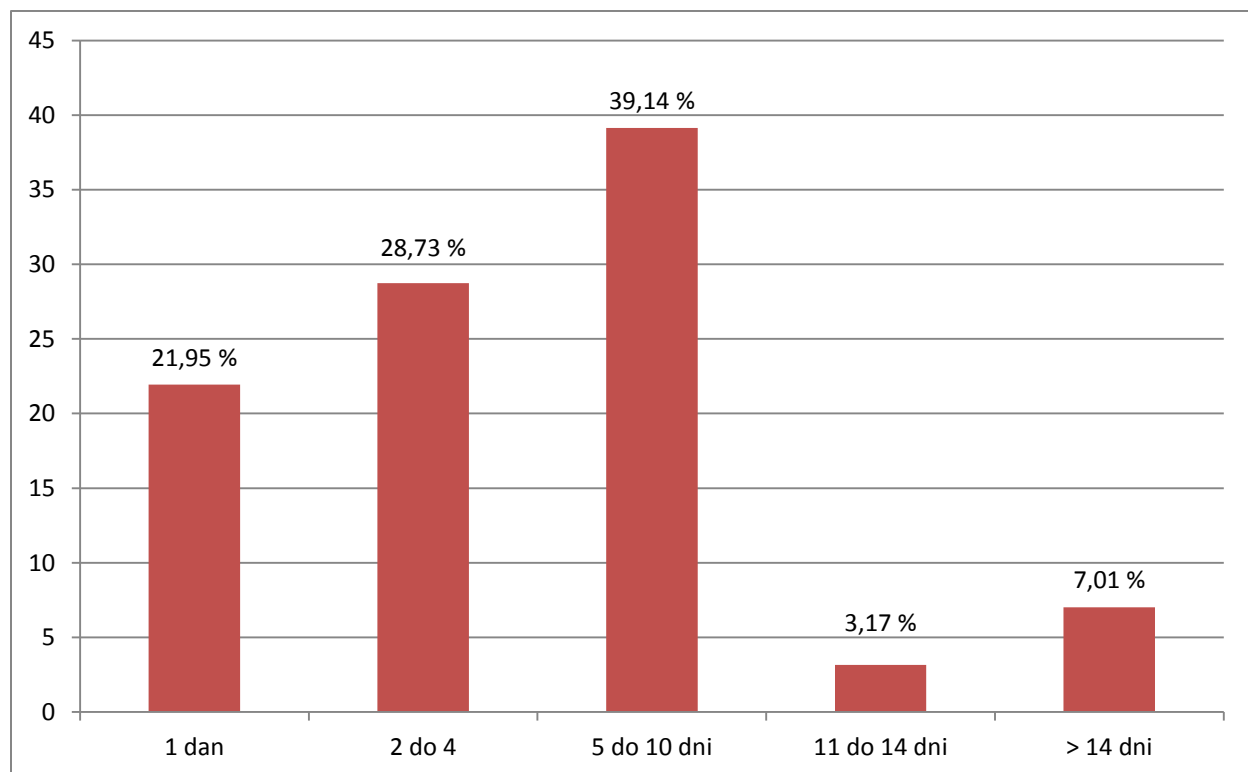
Tuji obiskovalci EuroBasketa so se v Sloveniji v povprečju zadržali 5,704 dni. Pri analizi dolžine bivanja tujcev v Sloveniji je pomembno poudariti, da to ne pomeni, da je vsak posameznik ustvaril tudi toliko nočitev v Sloveniji. Veliko je bilo namreč enodnevnih obiskovalcev, ki so prišli na prvenstvo iz sosednjih držav in so se še isti dan vrnili v matično državo. Delež tistih, ki so navedli več dni bivanja v Sloveniji, so predstavljali tudi taki, ki so naredili več enodnevnih izletov v Slovenijo. Zato se ta podatek ne sklada s končnimi ugotovitvami tujih nočitev v Sloveniji v mesecu septembru po SURS. Tabela 12 prikazuje, da je podatek o zadržanju tujih turistov v Sloveniji zaradi EuroBasketa 2013 primerljiv z ugotovitvami o obiskovalcih evropskih nogometnih prvenstev in je bistveno daljši od dolžine bivanja običajnega turista, ki obišče Slovenijo.

Tabela 12: Povprečna dolžina bivanja tujih obiskovalcev

DOLŽINA BIVANJA TUJCEV	
OBISKOVALCI EUROBASKETA 2013	5,70
OBIČAJNI TURIST V SLOVENIJI (UNCTAD, 2013)	2,78
EVROPSKA NOGOMETNA PRVENSTVA (UEFA, 2008; Oldenboom, 2006)	4,2 - 7

Grafikon 8 prikazuje, da je več kot 1/5 tujih obiskovalcev tekem EuroBasketa v Slovenijo prišla le za 1 dan, največji delež tujih obiskovalcev se je v Sloveniji zadržal od 5 do 10 dni, dobrih 7 % tujih obiskovalcev pa se je v Sloveniji zadržalo več kot dva tedna.

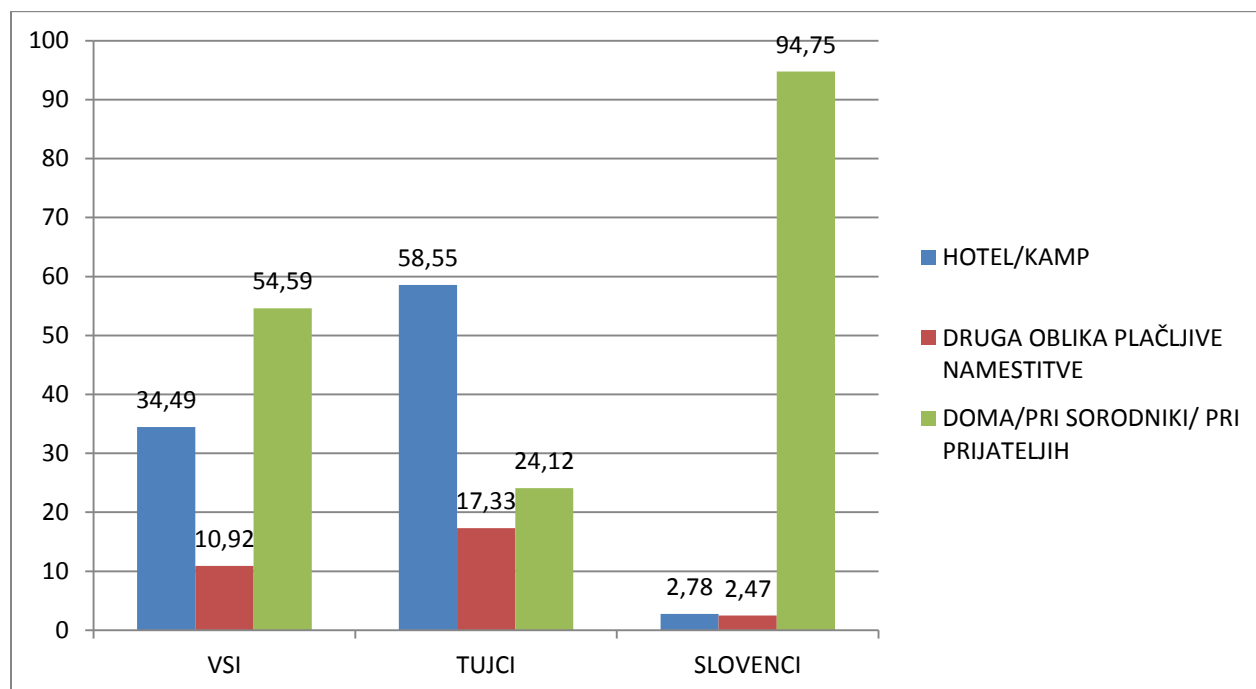
Grafikon 8: Dolžina bivanja tujih obiskovalcev v Sloveniji (v %)

3.6 NASTANITEV OBISKOVALCEV

Grafikon 9 prikazuje distribucijo gledalcev glede na tip nastanitve. Razumljivo je, da je bila velika večina domačih obiskovalcev nameščena doma oz. pri sorodnikih ali prijateljih. Ostala dva segmenta sta zanemarljiva. Na drugi strani je kar 58,55 % tujih obiskovalcev bivalo v hotelih oz. kampih. Če temu prištejemo še segment tujcev, ki je bival v drugih plačljivih namestitvenih kapacitetah, znaša ta delež 75,88 %, medtem ko je slaba 1/4 tujih obiskovalcev bodisi prihajala v Slovenijo na dnevni obisk, bodisi je prenočevala pri prijateljih ali sorodnikih.

Grafikon 9: Nastanitev obiskovalcev (v %)

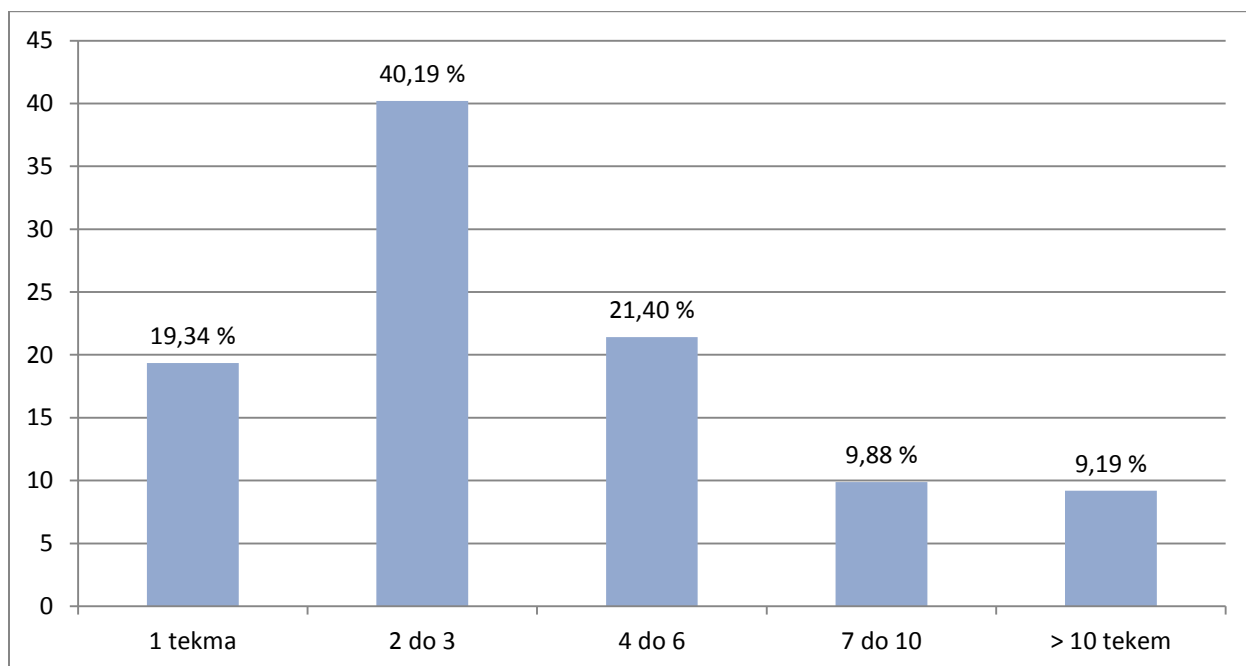

3.7 ŠTEVILO OBISKANIH TEKEM NA OBISKOVALCA

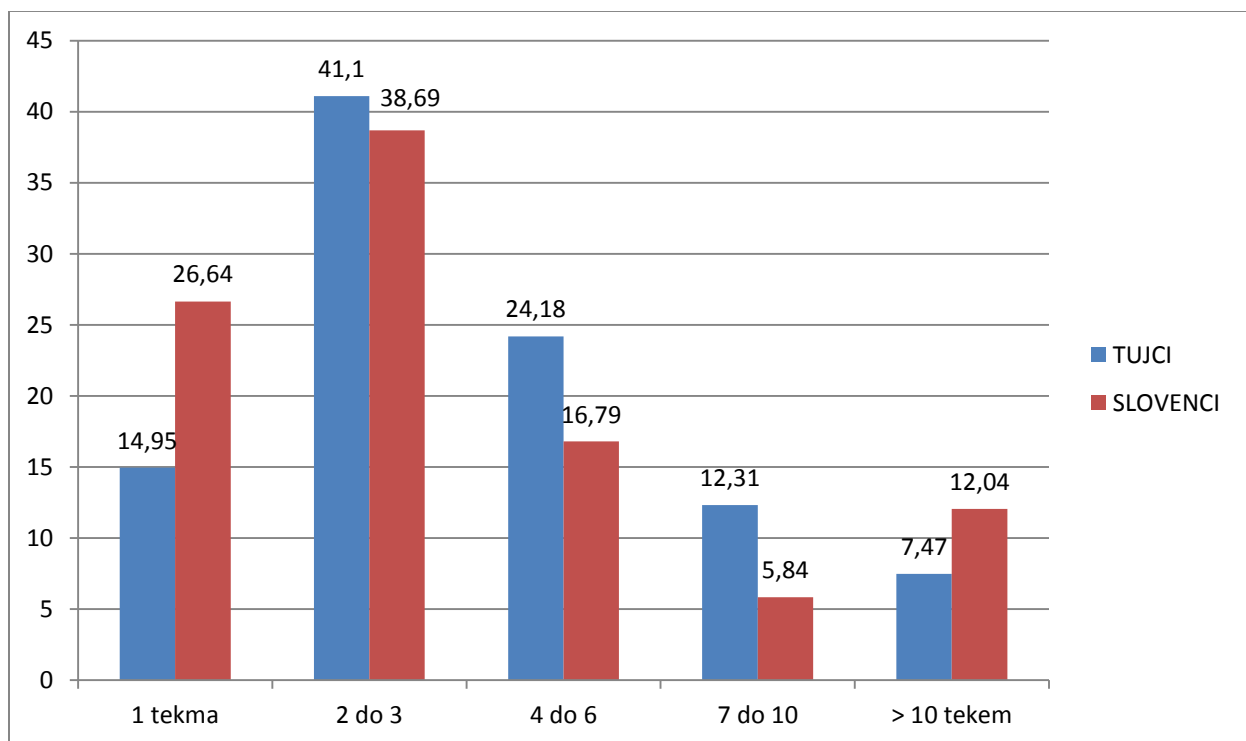
Povprečni obiskovalec EuroBasketa v vzorcu anketirancev si je ogledal 4,26 tekme, pri čemer je bila distribucija takšna, kot jo kaže grafikon 10. Največji delež obiskovalcev si je ogledal 2 ali 3 tekme, in sicer dobrih 40 %, slaba 1/5 vprašancev pa je obiskala 7 ali več tekem. Kot lahko opazimo, je bil podoben tudi odstotek tistih, ki so obiskali le 1 tekmo.

Distribucija se nekoliko razlikuje, v kolikor parcialno analiziramo slovenske in tuje obiskovalce (grafikon 11). Tuji obiskovalci so si ogledali v povprečju 4,468 tekme, slovenski pa 3,901. Na osnovi spodnjega prikaza lahko zaključimo, da si je tako pri tujih kot slovenskih obiskovalcih tekem največji delež ogledal 2 ali 3 tekme, vendar je pri domačih obiskovalcih nekoliko bolj opazna nagnjenost k obema ekstremoma. Torej, v primerjavi s tujimi obiskovalci se je večji delež domačega prebivalstva odločil za ogled ene same tekme, istočasno pa se je večji delež odločil tudi za ogled več kot 10 tekem.

Grafikon 10: Število obiskanih tekem pri obiskovalcih EuroBasketa 2013 (v %)

Grafikon 11: Število obiskanih tekem pri tujih in slovenskih obiskovalcih (v %)

3.8 ŠTEVILO TUJIH OBISKOVALCEV

Ključna postavka pri ocenjevanju koristi, ki jih je imela Slovenija zaradi organizacije EuroBasketa 2013, je ocena števila tujih obiskovalcev, ki so v državo prišli zaradi prvenstva. Slednjega ni mogoče ocenjevati le na podlagi števila prodanih kart v tujini, niti jih ni mogoče ugotoviti na podlagi podatkov SURS o številu nočitev tujih turistov.² Zaradi ugodne geografske lege je bila namreč Slovenija polna enodnevnih gostov, ki niso prenočevali v Sloveniji, so pa vstopnice kupili na dan tekme v Sloveniji in ne v tujini. Zato število tujcev, čigar obisk Slovenije je bil posledica organizacije EuroBasketa, lahko le ocenjujemo na podlagi razmerij, ki so bila ugotovljena na preteklih športnih prireditvah. Izkušnje kažejo, da se delež tujcev med vsemi obiskovalci tekem običajno giblje med 1/3 in 1/2. Tako je na primer leta 2004 na Evropskem prvenstvu v nogometu (zaradi nekoliko manj dostopne lege Portugalske glede na udeleženke samega prvenstva) delež tujcev znašal le 1/3, medtem ko sta na tem tekmovanju leta 2000 zaradi primerjalno veliko bolj ugodne lege Nizozemska in Belgija beležili kar 50-odstotni delež tujih obiskovalcev (Iotti, 2008, 41). V primeru EuroBasketa 2013 se zaradi relativno bolj ugodne lege Slovenije glede na države udeleženke lahko bolj nagibamo k 50-odstotnemu deležu, vendar smo zaradi preprečitve potencialnega povečevanja števila tujcev sprejeli nekoliko bolj konservativni količnik, ki smo ga umestili na 3/4 razlike med 1/3 in 1/2, torej na 11/24. Glede na uradne podatke KZS o skupno prodanih 182.126 vstopnicah, lahko ocenjujemo, da so tujci kupili 11/24 oz. 83.474 vstopnic. Poleg tega je bilo skupno razdeljenih še 123.686 vstopnic sponzorjem, šolam, športnim klubom, košarkarjem in košarkarskim delavcem ter drugim. Od tega deleža organizator ocenjuje, da je 33 % podeljenih vstopnih pripadlo tujcem, kar znaša dodatnih 41.229 dodatnih vstopnic za tujce, skupno torej 124.703. To številko smo delili s povprečnim številom obiskanih tekem pri tujih obiskovalcih (4,468) in tako dobili številko 27.910 turistov, katerim

² Podatki SURS potrjujejo večje število nočitev tujih turistov v Sloveniji v mesecu septembru. To povečanje bistveno odstopa od trenda povečanja nočitev v obdobju prvih osmih mesecev v letu 2013. Od januarja do vključno avgusta so namreč tuji turisti ustvarili 4,1 % več prihodov in posledično 2,7 % več nočitev kot v letu 2012 (SURS, 25. 10. 2013), medtem ko je bilo nočitev v septembru 2013 kar 6,5 % več kot v istem mesecu 2012 (SURS, 30. 10. 2013). Z vidika samih prihodov to povečanje ni opazno v tolikšni meri, saj je bilo število prihodov tujcev v septembru 2013 v primerjavi z enakim obdobjem v 2012 za 3,5 % večje. Z ozirom na to, da je bila v letu 2013 do meseca avgusta rast vseh turističnih nočitev in prihodov celo nekoliko upočasnjena (pri prenočitvah je zabeležen celo minimalni padec, saj indeks za prvih osem mesecev glede na preteklo leto znaša 99,9), lahko sklepamo, da rasti števila prihodov in nočitev turistov ne moremo pripisati trendom, ki veljajo v letu 2013, temveč lahko s precejšnjo gotovostjo trdimo, da je večja rast v pretežni meri posledica organizacije košarkarskega prvenstva.

smo dodali še 12,79 % tistih tujih turistov, ki so prišli v Slovenijo zaradi posrednega vpliva EuroBasketa, niso pa si ogledali nobene tekme. Tako smo prišli do končnega izračuna ocene števila tujih turistov 31.480. Z upoštevanjem, da je povprečni tujec v povprečju v Sloveniji bival 5,704 dni, so tuji turisti zaradi EuroBasketa ustvarili skupno 179.562 dni obiska Slovenije. Pri tem je še enkrat potrebno poudariti, da zaradi enodnevnih obiskov brez nočitve ne gre za oceno ustvarjenih nočitev tujih turistov. Poleg tega je bilo potrebno to številko turistov zaradi poznejšega ocenjevanja potrošnje razdeliti na obiskovalce prvenstva in neobiskovalce ter v prvi skupini ločiti tiste, ki so prišli v Slovenijo izključno zaradi prvenstva in tiste, ki bi bivali v Sloveniji, četudi slednja ne bi organizirala EuroBasketa (tabela 13).

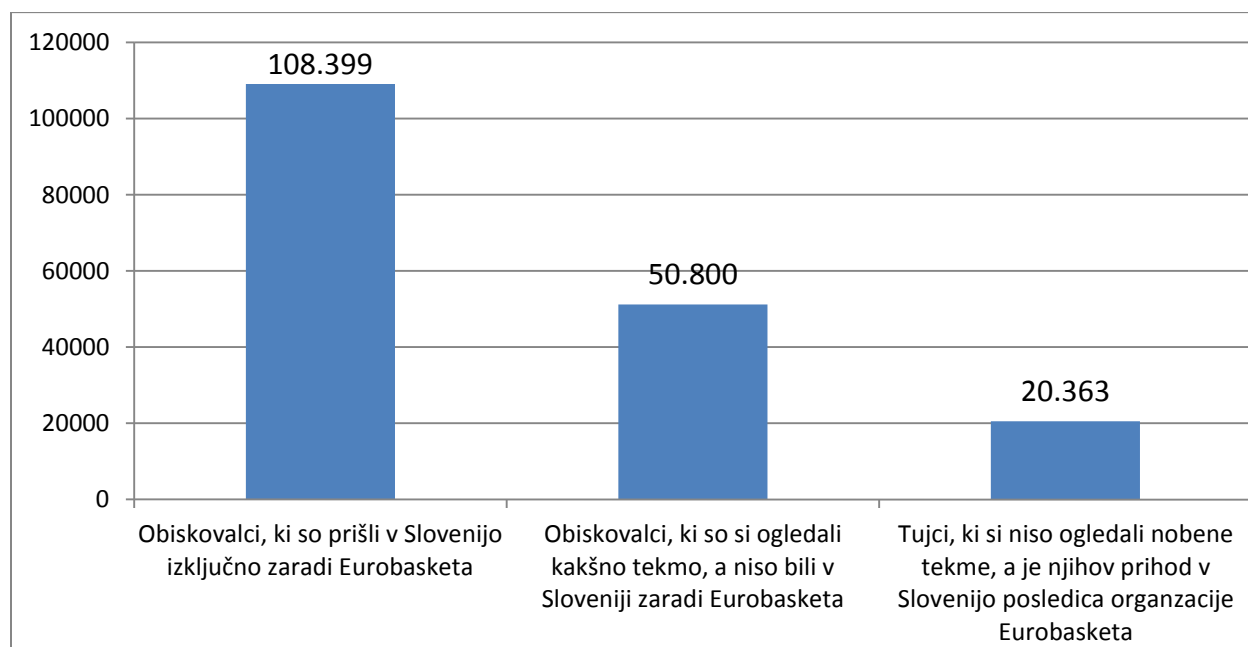
Tabela 13: Ocena števila tujih turistov in realiziranih dni bivanja v Sloveniji

Število prodanih vstopnic	182.126
Delež prodanih vstopnic tujcem	11/24
Število tujcev, ki so kupili vstopnico	83.474
Število razdeljenih vstopnic	123.686
Delež razdeljenih vstopnic tujcem	33 %
Število tujcev, ki so dobili vstopnice	41.229
Skupno število vstopnic, namenjenih tujcem	124.703
Povprečno število obiskanih tekem na tujega obiskovalca	4,468
Število tujcev, ki so obiskali tekme EuroBasketa 2013	27.910
Delež dodatnih turistov, ki si niso ogledali nobene tekme	12,79 %
Število dodatnih turistov neobiskovalcev	3.570
Delež turistov, ki so v Sloveniji izključno zaradi prvenstva	68,06 %
Število obiskovalcev, ki so v Sloveniji izključno zaradi prvenstva	19.004
Turisti, ki bi prišli v Slovenijo tudi, če prvenstva ne bi bilo	31,94 %
Število obiskovalcev, ki bi v Slovenijo prišli v vsakem primeru	8.906
Skupno število tujih turistov	31.480
Povprečna dolžina bivanja tujega turista v Sloveniji	5,704
Skupno število realiziranih dni v Sloveniji	179.562

Grafikon 12 prikazuje število realiziranih dni v Sloveniji s strani treh različnih skupin tujih turistov. V kolikor sklepamo, da je bilo povprečno zadržanje turistov iz vseh treh skupin v Sloveniji 5,704 dni, so različne skupine obiskovalcev ustvarile sledeče število dni bivanja v Sloveniji:

- Obiskovalci, ki so prišli izključno zaradi košarkarskega prvenstva, so ustvarili 108.399 turističnih dni;
- Obiskovalci, ki bi bili v vsakem primeru v Sloveniji in so svoj obisk izkoristili še za ogled tekem EuroBasketa, so v Sloveniji bivali skupno 50.800 dni;
- Tisti turisti, ki si niso ogledali nobene tekme, a so prišli z obiskovalci EuroBasketa, so skupno ustvarili 20.363 dni bivanja v Sloveniji.

Grafikon 12: Ocena števila dni bivanja v Sloveniji po različnih skupinah tujih turistov

3.9 DNEVNA POTROŠNJA OBISKOVALCEV EUROBASKETA

Povprečni tuji obiskovalec EuroBasketa 2013 je v povprečju potrošil 179,61 EUR na dan obiska. V kolikor to primerjamo s študijo SURS (20. 3. 2013) iz leta 2012 (čigar rezultate smo popravili za inflacijski vpliv), lahko opazimo, da sicer v Sloveniji več porabijo le poslovni turisti (tabela 14).

Tabela 14: Primerjava dnevne potrošnje tujih turistov

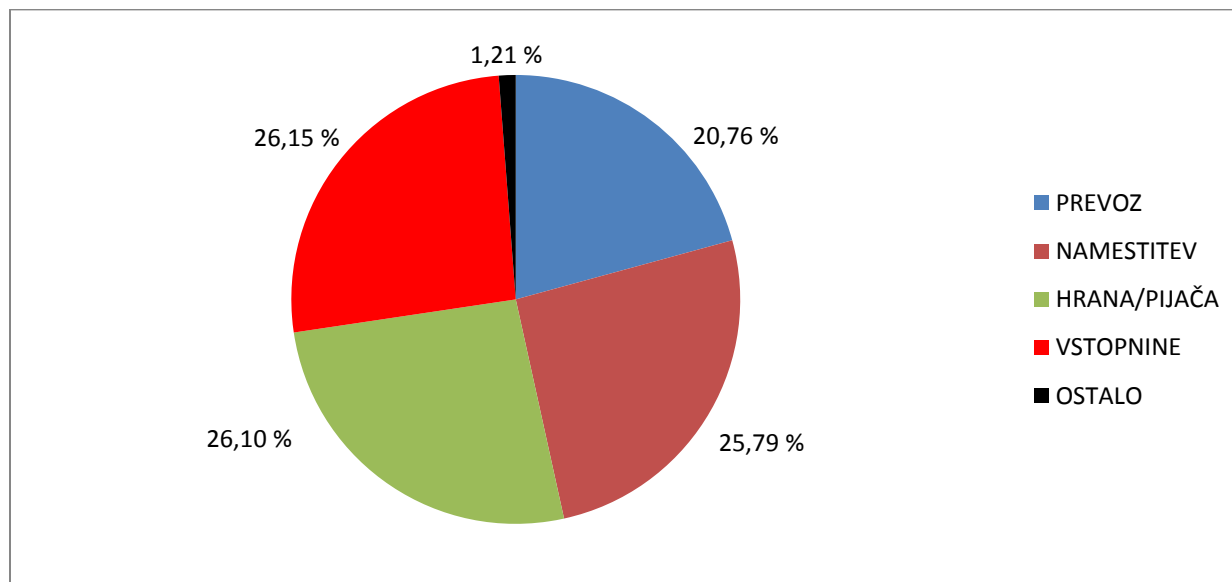
	DNEVNA POTROŠNJA (v EUR)
OBISKOVALCI EUROBASKETA 2013	179,61
HOTELSKI TURIST V POLETNIH MESECIH	133,85
HOTELSKI TURIST V POMLADNIH MESECIH	163,25
TURIST V KAMPU V POLETNIH MESECIH	44,62
TRANZITNI TURIST V POLETNIH MESECIH	122,69
TRANZITNI TURIST V POMLADNIH MESECIH	93,29
POSLOVNI TURIST	195,70

Pri analizi strukture dnevne potrošnje tujca lahko opazimo, da je slednja relativno enakomerno porazdeljena, in sicer na vstopnine, prehrano in namestitev je odpadla dobra 1/4 skupne potrošnje, medtem ko je na transport tuji obiskovalec odštél dobro 1/5 svoje dnevne porabe (tabela 15 in grafikon 13).

Tabela 15: Struktura dnevne potrošnje tujih obiskovalcev EuroBasketa 2013

DNEVNA POTROŠNJA	Skupaj	Prevoz	Namestitev	Prehrana	Vstopnine
v EUR	179,61	37,28	46,32	46,87	46,96
%	100	20,76	25,79	26,10	26,15

Grafikon 13: Struktura dnevne potrošnje tujega obiskovalca tekem EuroBasketa (v %)

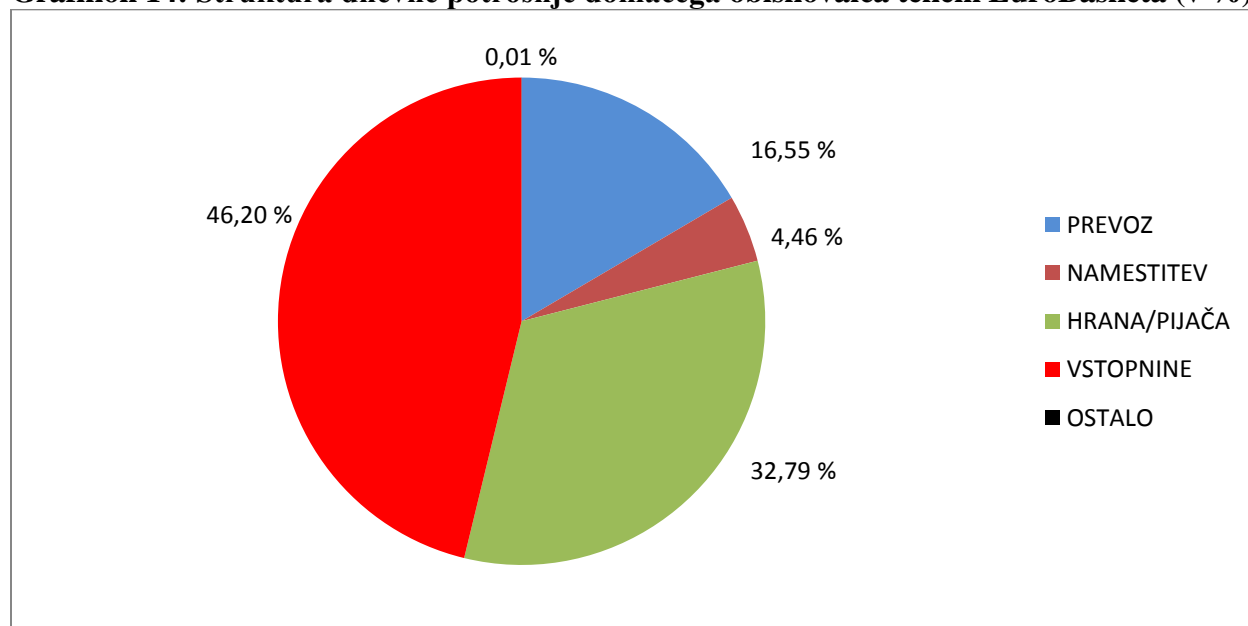

Potrošnja domačih obiskovalcev tekem EuroBasketa se od potrošnje tujcev bistveno razlikuje, tako glede višine kot glede njene strukture. V tabeli 16 in grafikonu 14 lahko opazimo, da je bila povprečna dnevna potrošnja povprečnega slovenskega obiskovalca EuroBasketa 82,32 EUR, pri čemer je bil največji delež (38,03 EUR oz. 46,2 %) potrošen za plačilo vstopnin. Na prehrano so domači obiskovalci EuroBasketa trošili v povprečju slabih 27 EUR (32,79 %), še manj na prevoz (13,62 EUR oz. 16,55 %) ter zanemarljivo majhen znesek za plačilo namestitve (3,67 EUR oz. 4,46 %).

Tabela 16: Struktura dnevne potrošnje domačih obiskovalcev EuroBasketa 2013

DNEVNA POTROŠNJA	Skupaj	Prevoz	Namestitev	Prehrana	Vstopnine
v EUR	82,32	13,62	3,67	26,99	38,03
%	100	16,55	4,46	32,79	46,20

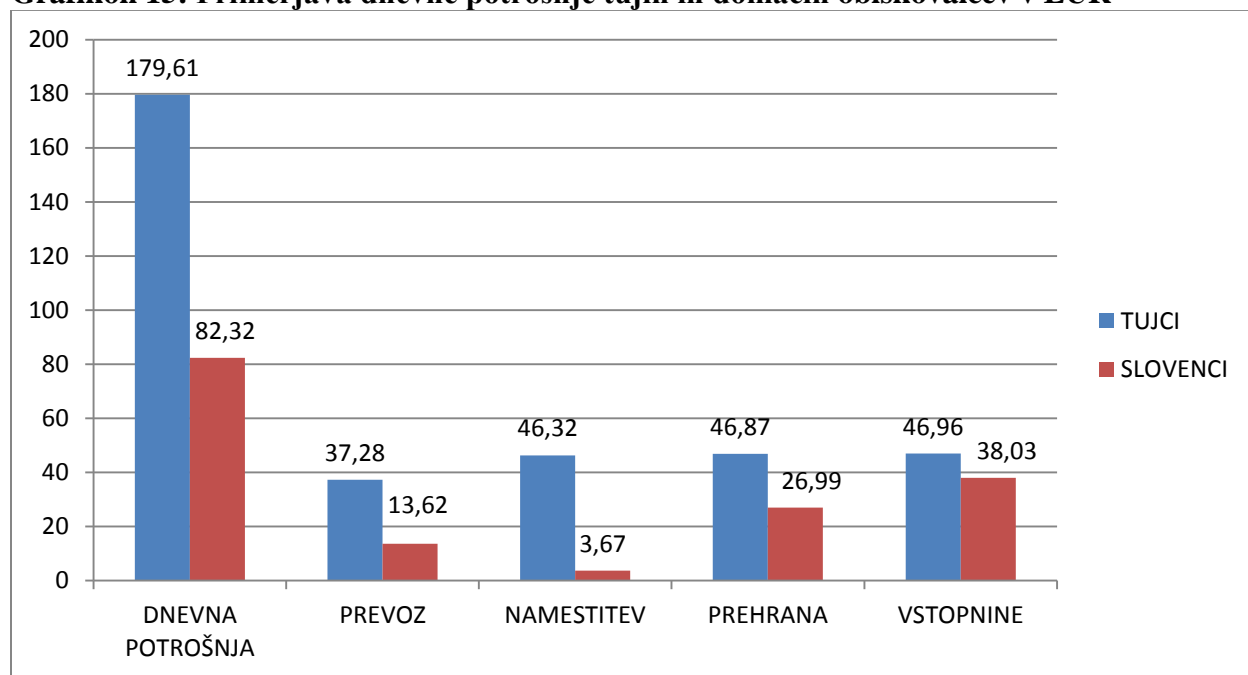
Grafikon 14: Struktura dnevne potrošnje domačega obiskovalca tekem EuroBasketa (v %)

Primerjava potrošnje tujih in domačih obiskovalcev EuroBasketa 2013 kaže, da je povprečna dnevna potrošnja povprečnega domačega obiskovalca dosegla 45,83 % povprečne dnevne potrošnje povprečnega tujega obiskovalca. V absolutnem znesku je to pomenilo 97,29 EUR razlike. Tujci so primerjalno trošili več v vseh štirih kategorijah potrošnje (grafikon 15). Najmanjša razlika je zabeležena pri plačilu vstopnin, kjer je bila potrošnja slovenskih

obiskovalcev za 8,93 EUR manjša in je dosegla 80,98 % potrošnje tujcev. Pričakovano je bilo, da bo razlika ravno v tem segmentu najmanjša, saj je obiskovalec tekme imel najmanj manevrskega prostora za zniževanje svoje potrošnje pri tej postavki. Tudi odmik v prid večji potrošnji tujcev je razumljiv, saj že premagovanje razdalje med izhodiščno tujo državo in Slovenijo zahteva finančni vložek, kar je pri tujcih povzročilo dodatno selekcijo. Pri domačih obiskovalcih je ravno zaradi boljše dostopnosti EuroBasketa spekter vseh družbenih slojev bil mnogo širši, saj so si tekme ogledali tudi tisti, ki si tega ne bi mogli privoščiti, če bi prvenstvo bilo v tujini. Drugi najmanjši odmik med tujimi in domačimi obiskovalci je nastal na področju potrošnje za hrano in pijačo, in sicer v povprečni višini 19,88 EUR, kjer so domači obiskovalci dosegli 57,58 % tuje potrošnje. Zaradi manjše razdalje od mesta prebivanja do cilja oz. prizorišča tekem je povsem razumljiva tudi manjša domača potrošnja za transport. Za prevoz so Slovenci v povprečju dnevno odšteli 23,66 EUR manj in tako realizirali 36,34 % dnevnega izdatka povprečnega tujega obiskovalca. Do največje razlike je prišlo pri izdatkih za namestitev, kjer je bila absolutna razlika 42,65 EUR, gledano relativno pa je povprečni domači obiskovalec na dan dosegel le 7,92 % dnevne potrošnje povprečnega tujega obiskovalca.

Grafikon 15: Primerjava dnevne potrošnje tujih in domačih obiskovalcev v EUR

4 NEPOSREDNE FINANČNE KORISTI

4.1 DODATNA POTROŠNJA TUJCEV

Ocenjeno število tujih obiskovalcev EuroBasketa in številčnost njihovega spremljanja ter ugotovljena povprečna dnevna potrošnja in njena struktura so nam omogočili oceno višine potrošnje treh evidentiranih skupin tujih turistov:

- 1) Turisti, ki so v Slovenijo prišli izključno zaradi EuroBasketa, so realizirali približno 108.399 dni bivanja in so dnevno potrošili 179,61 EUR. To pomeni, da ocena skupne finančne koristi tega segmenta obiskovalcev znaša približno 19,5 milijonov EUR.
- 2) Obiskovalci, ki bi bili v vsakem primeru v Sloveniji, in so svoj obisk izkoristili še za ogled tekem EuroBasketa, so po naši oceni v Sloveniji skupno realizirali približno 50.800 dni. Glede na dejstvo, da bi bil ta del turistov v Sloveniji, tudi v kolikor EuroBasketa ne bi bilo, je v kalkulaciji dodatne turistične potrošnje upoštevan le tisti del, ki so ga tujci v povprečju namenili za vstopnine, torej 46,96 EUR dnevno. Večji delež tega segmenta potrošnje je bil namreč po vsej verjetnosti namenjen za vstopnice tekem EuroBasketa, medtem ko ostale potrošnje ne moremo s takšno gotovostjo pripisati organizaciji prvenstva. Ta segment tujih obiskovalcev je skupno dodatno potrošil 2,4 mio EUR.
- 3) V tretjo skupino se uvrščajo neobiskovalci tekem EuroBasketa. Ta segment tujih turistov je ustvaril približno 20.363 dni bivanja v Sloveniji. Ker ti turisti niso bili vključeni v anketo, ni mogoče z gotovostjo ocenjevati njihove dnevne potrošnje. Slednja ocena zato temelji na povprečni dnevni potrošnji njihovih sopotnikov, obiskovalcev tekem EuroBasketa, vendar je ta zmanjšana za delež, ki je odpadel na vstopnine. Tako smo dobili oceno dnevne potrošnje v višini 132,65 EUR. Ocenjena finančna korist tega segmenta obiskovalcev je posledično 2,7 mio EUR.

Skupna finančna korist zaradi dodatne potrošnje tujih turistov, ki jo lahko označimo kot posledico organizacije EuroBasketa, je na temelju teh ocen znašala približno 24,6 milijonov EUR (tabela 17).

Tabela 17: Izračun dodatne potrošnje tujih turistov zaradi EuroBasketa

DODATNA POTROŠNJA TUJIH TURISTOV		OBISKOVALCI		NEOBISKOVALCI
		Obisk Slovenije izključno zaradi prvenstva	Obisk Slovenije tudi, če prvenstva ne bi bilo	
Ocena skupnega števila realiziranih dni v Sloveniji		108.399 dni	50.800 dni	20.363 dni
Dodatna potrošnja zaradi EuroBasketa	Dnevna	179,61 EUR	46,96 EUR	132,65 EUR
	Vsota	19,5 mio EUR	2,4 mio EUR	2,7 mio EUR
OCENA SKUPNE DODATNE POTROŠNJE		24,6 mio EUR		

4.2 ZADRŽANA POTROŠNJA DOMAČEGA PREBIVALSTVA

Poleg dodatne potrošnje tujih turistov je pri analizi koristnosti potrebno upoštevati tudi tisto potrošnjo domačih državljanov, za katero lahko z veliko verjetnostjo trdimo, da bi bila realizirana izven Slovenije, v kolikor slednja ne bi gostila EuroBasketa 2013. V pričujoči raziskavi se je med anketiranimi domačimi obiskovalci tekem 33,2 % opredelilo, da bi svojo potrošnjo realizirali v tujini, če ne bi bilo EuroBasketa 2013 v Sloveniji.³ Na osnovi prej navedenih ocen, po katerih so tujci od skupnega števila prodanih vstopnic kupili 11/24 vseh prodanih vstopnic, od razdeljenih vstopnic pa so dobili 33 %, lahko ocenimo tudi število domačih obiskovalcev prvenstva. Kot kaže izračun v tabeli 18, je bilo skupno število vstopnic, ki so jih dobili domači prebivalci, ocenjeno na 181.521. V kolikor upoštevamo, da si je povprečni slovenski obiskovalec ogledal 3,901 tekem EuroBasketa, nam izračun pravi, da je EuroBasket 2013 obiskalo 46.532 domačih obiskovalcev. V nadaljevanju lahko na podlagi analiz anket sklepamo, da bi od tega števila več kot 15.000 Slovencev svojo potrošnjo realiziralo v tujini, v kolikor EuroBasketa ne bi gostila Slovenija. Za izračun ocene njihove potencialne dolžine bivanja v tujini je bilo uporabljeno razmerje med povprečno dolžino bivanja tujih obiskovalcev v

³ Iotti (2008, 62) ocenjuje, da je med domačimi obiskovalci tekem na evropskih nogometnih prvenstvih običajno 42 % takšnih, ki bi sicer potovali v drugo državo.

Sloveniji (5,704 dni) in številom obiskanih tekem (4,468). Tuji obiskovalec je za vsako obiskano tekmo v Sloveniji bival v povprečju 1,2766 dni. To pomeni, da bi povprečni slovenski obiskovalec za ogled 3,901 tekme v tujini bival 4,98 dni. Slovenci bi tako v tujini realizirali skupno skoraj 77.000 dni. Glede na to, da je povprečni domači obiskovalec EuroBasketa v povprečju trošil 82,32 EUR na dan,⁴ smo končni znesek zadržane potrošnje slovenskih državljanov ocenili na približno 6,3 mio EUR, kar je produkt med predvidenimi realiziranimi dnevi v tujini in ocenjeno povprečno dnevno potrošnjo v času EuroBasketa 2013.

Tabela 18: Izračun zadržane potrošnje slovenskih obiskovalcev

Število prodanih vstopnic	182.126
Delež prodanih vstopnic slovenskim državljanom	13/24
Število slovenskih državljanov, ki so kupili vstopnico	98.651
Število razdeljenih vstopnic	123.686
Delež razdeljenih vstopnic slovenskim državljanom	67 %
Število slovenskih državljanov, ki so dobili vstopnice	82.870
Skupno število vstopnic za slovenske obiskovalce tekem	181.521
Povprečno število obiskanih tekem na slovenskega obiskovalca	3,901
Ocenjeno število slovenskih obiskovalcev tekem EuroBasketa 2013	46.532
Delež tistih, ki bi svojo potrošnjo realizirali izven Slovenije, če le ta ne bi gostila EuroBasketa 2013	33,20 %
Število slovenskih obiskovalcev, ki niso odšli v tujino	15.449
Ocenjena dolžina bivanja izven Slovenije	4,980 dni
Število potencialno realiziranih dni bivanja v tujini – obiskovalci	76.936 dni
Dnevna potrošnja slovenskega obiskovalca tekem EuroBasketa	82,32 EUR
Ocenjena skupna zadržana potrošnja v Sloveniji	6,3 mio EUR

⁴ Pri tem se zastavlja metodološka dilema, in sicer ali ne bi bilo potrebno namesto dejanske potrošnje upoštevati potencialno potrošnjo Slovencev, ki bi odšli v tujino. Argument v prid takšnemu stališču je, da je potrošnja v tujini dejanska škoda z vidika države, do katere bi prišlo, če ne bi bilo EuroBasketa v Sloveniji. Vendar temu stališču nasprotuje argument, da nikakor ni mogoče jamčiti, da bi ti Slovenci zadržano potrošnjo tudi dejansko potrošili v Sloveniji, ali pa jo zadržali zase in je ne bi potrošili kako drugače v tujini ob drugi priložnosti. V izogib takšnim težko preverljivim domnevam smo v pričujoči študiji kot osnovo izbrali dejansko realizirano potrošnjo Slovencev v času EuroBasketa 2013.

4.3 POTROŠNJA URADNIH UDELEŽENCEV

Obstoječe študije kažejo, da se značilnosti potrošnje uradnih udeležencev v času obiska države gostiteljice močno razlikujejo od klasične turistične potrošnje (Oldenboom, 2006). Žal za košarkarska prvenstva obstaja bistveno manj relevantnih podatkov glede potrošnje uradnih udeležencev v preteklosti, primerjave z drugimi športnimi panogami pa so z metodološkega vidika na zelo šibkih temeljih. Zato se v pričujoči študiji nismo odločili za pavšalne ocene te vrste potrošnje, temveč smo pripravili posebni vprašalnik, ki je bil namenjen uradnim udeležencem, in sicer članom reprezentanc,⁵ sodnikom in FIBA ter FIBA Europe osebju. Ugotovili smo, da je povprečni dnevni strošek prevoza, bivanja in prehranjevanja povprečnega uradnega udeleženca EuroBasketa 2013 znašal 210,55 EUR.⁶ Glede na to, da je po poročilu organizatorja ta skupina obiskovalcev v Sloveniji realizirala 20.000 nočitev (Eurobasket, 2013), lahko približno ocenimo skupno korist z vidika Slovenije v višini dobrih 4,2 mio EUR (tabela 19).

Tabela 19: Izračun potrošnje uradnih udeležencev EuroBasketa 2013

Povprečna dnevna potrošnja uradnega udeleženca EuroBasketa	210,55 EUR
Število realiziranih nočitev uradnih udeležencev	20.000
Skupna finančna korist	4,2 mio EUR

4.4 POTROŠNJA MEDIJSKIH PREDSTAVNIKOV

Potrošnja novinarjev je pogosto zanemarjena v različnih študijah stroškov in koristi na športnih prireditvah, ali pa je ta segment obravnavan v sklopu ostalih obiskovalcev. Kljub temu je potrebno novinarje obravnavati ločeno, saj podobno kot delegacije košarkarskih zvez in ostalih

⁵ Slovenija je v septembru 2013 gostila 24 delegacij nacionalnih košarkarskih zvez, pri čemer smo v kalkulaciji upoštevali tudi delegacijo Slovenije. Ne glede na to, da je Slovenija gostila prvenstvo in je imela slovenska košarkarska reprezentanca status domače selekcije ter bi posledično tudi njena potrošnja morala biti obravnavana kot »domača«, je bilo potrebno tudi to potrošnjo prišteti k neposrednim koristim projekta EuroBasket 2013. To je namreč potrošnja, ki bi v primeru organizacije tekmovanja v drugi državi, bila realizirana izven Slovenije (ob predpostavki, da bi se slovenska članska košarkarska vrsta tudi v tem primeru kvalificirala za EuroBasket 2013).

⁶ Glede na to, da v izračunu ni v celoti zajeta osebna potrošnja, temveč le izdatki za prevoz, bivanje in prehrano, je dani izračun le konservativna ocena dnevne potrošnje uradnih udeležencev.

uradnih predstavnikov tudi novinarjev ne moremo uvrstiti v segment običajnih turistov. V sklopu pričujoče raziskave smo s posebnim vprašalnikom za medijske predstavnike uspeli pridobiti podatke od novinarjev iz 20 različnih držav in ugotovili, da je njihova dnevna potrošnja v povprečju znašala približno 191,48 EUR. V kolikor upoštevamo, da so predstavniki medijev po navedbah organizatorja v času prvenstva v Sloveniji ustvarili 10.000 nočitev (Eurobasket, 2013), lahko sklepamo, da je bila njihova skupna potrošnja dobrih 1,9 mio EUR (tabela 20).

Tabela 20: Izračun potrošnje predstavnikov medijev

Povprečna dnevna potrošnja	191,48 EUR
Število realiziranih nočitev	10.000
Skupna finančna korist	1,9 mio EUR

4.5 SKUPNA DODATNA POTROŠNJA IN NJEN UČINEK NA DDV

Skupna dodatna potrošnja, ki ji lahko pripišemo lastnost neposredne posledice organizacije projekta EuroBasketa 2013, je seštevek prej ocenjenih štirih postavk, in sicer znaša približno 37 mio EUR (tabela 21).

Tabela 21: Skupna dodatna potrošnja zaradi EuroBasketa 2013

Dodatna potrošnja tujcev	24,6 mio EUR
Zadržana potrošnja domačega prebivalstva	6,3 mio EUR
Potrošnja uradnih predstavnikov	4,2 mio EUR
Potrošnja medijskih predstavnikov	1,9 mio EUR
Skupna dodatna potrošnja zaradi EuroBasketa	37 mio EUR

Na osnovi ocenjene skupne dodatne potrošnje in ugotovljene strukture potrošnje tujih turistov, domačega prebivalstva, uradnih predstavnikov in predstavnikov medijev lahko ocenjujemo tudi vpliv na povečanje prilivov v državni proračun iz postavke dodatnega davka na dodano vrednost (DDV). Ocenjujemo lahko, da je glede na strukturo dodatne potrošnje le ta bila obdavčena v razmerju 60 proti 40 v korist standardne davčne stopnje (22 %) nasproti znižani stopnji DDV

(9,5 %). Vrednost davka je že vključena v ugotovljene zneske dodatne potrošnje, tabela 22 pa prikazuje izračun deleža dodatne potrošnje, ki je odpadel na DDV. Ocenjujemo, da je to znesek v višini približno 5,3 mio EUR.

Tabela 22: DDV v dodatni potrošnje zaradi EuroBasketa 2013

Skupna dodatna potrošnja zaradi EuroBasketa	37 mio EUR
Delež potrošnje, obdavčene po 22-odstotni stopnji DDV	60 %
Znesek, v katerega je vključen davek, pridobljen z obdavčitvijo potrošnje po standardni stopnji DDV (22 %)	22,2 mio EUR
Vrednost davka	4,0 mio EUR
Delež potrošnje, obdavčene po nižani 9,5-odstotni stopnji DDV	40 %
Znesek, v katerega je vključen davek, pridobljen z obdavčitvijo potrošnje po nižani stopnji DDV (9,5 %)	14,8 mio EUR
Vrednost davka	1,3 mio EUR
Skupni DDV na dodatno potrošnjo	5,3 mio EUR

5 STROŠKI

Poleg stroškov organizatorja je EuroBasket 2013 povzročil stroške tudi drugim subjektom. Na državni ravni lahko opredelimo tri glavne kategorije stroškov, ki so bremenili državne oz. občinske proračune in so bili tesno povezani z organizacijo košarkarskega prvenstva v Sloveniji. To so stroški kotizacije, stroški obnove dvoran in stroški negativnih turističnih eksternalij.

5.1 STROŠKI KOTIZACIJE

Obveznost plačila kotizacije je najtesneje povezan strošek z organizacijo prvenstva. Pri tem je pomembno ločevanje med stroški kotizacije, ki jih je plačala država in tistimi stroški, ki so predstavljali obveznost občin, v katerih se je odigralo prvenstvo. Breme prvih so prevzeli trije subjekti, in sicer Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Urad vlade za komuniciranje in sam organizator prvenstva. Tabela 23 prikazuje delež, ki je bremenil prva dva subjekta,⁷ in sicer je skupno znašal 5,95 milijonov EUR v nominalni vrednosti, realno (po cenah iz septembra 2013) pa je ta vrednost nekoliko višja (saj je bil delež plačila izvršen že v letih 2010, 2011 in 2012), natančneje 6,07 mio EUR.

Tabela 23: Stroški kotizacije iz državnega proračuna za EuroBasketa 2013

Plačnik	2010	2011	2012	2013	SKUPAJ
Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport	750.000		1.000.000	1.250.000	3.000.000
Urad vlade za komuniciranje		750.000	1.500.000	700.000	2.950.000
Skupaj v posameznem letu	750.000	750.000	2.500.000	1.950.000	5,95 mio EUR
Skupna neto sedanja vrednost v septembru 2013					6,07 mio EUR

Poleg kotizacije, ki je bila izplačana krovni mednarodni košarkarski organizaciji (FIBA) in je predstavljala odliv denarnih sredstev iz Slovenije ter bila tako strošek v pravem pomenu besede z

⁷ 50.000 EUR, ki jih je plačal organizator, je vključeno v končni izračun njegovega poslovnega izida organizacije projekta.

vidika CBA na ravni države, so tudi štiri slovenske občine morale odšteti del sredstev za pridobitev pravice do izvedbe tekem EuroBasketa 2013 v njihovem kraju, in sicer je bil skupni znesek 1,77 mio EUR. V tem primeru ni šlo za odliv denarnih sredstev iz države, saj je bil ta znesek izplačan slovenskemu organizatorju prvenstva, zato v pričujoči CBA ne bi smel imeti vpliva na zaključno bilanco. Vendar, ker smo ga upoštevali na strani koristi (kot prihodek slovenskega organizatorja), ga je potrebno vključiti tudi na stran stroškov.

5.2 INFRASTRUKTURNE INVESTICIJE

Za EuroBasket 2013 ni bila na izgrajena nobena nova dvorana, čeprav je to bilo v prvotnih načrtih organizatorja oz. občin, v katerih naj bi se odigralo prvenstvo. Gospodarska kriza je vplivala na nepripravljenost nekaterih deležnikov, ki naj bi po prvotnih načrtih prevzeli breme financiranja novih dvoran. Zato se je organizator naknadno odločil tekme prvenstva organizirati znotraj obstoječih dvoran, ki so bile za potrebe prvenstva le nekoliko prilagojene, da bi ustrezale vsem FIBA kriterijem. Zaradi EuroBasketa je bila temeljite obnove deležna jeseniška dvorana Podmežakla, večji posegi pa so bili opravljeni tudi na koprski dvorani Bonifiki. Manj je bilo vloženo v obe ljubljanski dvorani (Tivoli in Stožice) ter v celjsko dvorano Zlatorog. Tabela 24 prikazuje, da je bilo skupno za posodobitve dvoran namenjenih približno 9,8 mio EUR (Pavčnik, 2013). Pri tej postavki ni bilo potrebe po dodatnem preračunavanju zaradi vpliva inflacije, saj so bila vsa dela izvedena v letu 2013. Kljub temu ne smemo tega zneska upoštevati kot strošek v celotnem njegovem obsegu. Obnove dvoran so bile namreč financirane tudi iz evropskih sredstev, in sicer v znesku 4,2 mio EUR (Križnar, 2013),⁸ ostalo pa je predstavljal strošek, poplačan iz slovenskih virov. Vendar je tudi pri obravnavi preostalih 5,6 mio EUR potrebno biti previden. Vrednost obnovljenih dvoran se namreč ni porabila izključno za potrebe EuroBasketa 2013, temveč bo ostala na voljo številnim uporabnikom še dolgo po koncu prvenstva. V tem primeru gre dejansko za transfer sredstev znotraj slovenske družbe, natančneje za časovno

⁸ Pri obravnavi zneska, ki je bil pridobljen iz sredstev Evropske Unije, se je postavila dilema, ali ga je potrebno šteti kot korist, ki je posledica EuroBasketa 2013. Končna odločitev za ne vključevanje tega priliva med koristi je posledica dejstva, da sredstva za obnovo dvoran niso bila pridobljena izključno zaradi organizacije EuroBasketa 2013. Tudi, v kolikor bi pristali na trditev, da je ta priliv posledica organizacije prvenstva, ni mogoče zavrniti domneve, da bi se ta del sredstev iz EU skladov počrpal za kakšen drugi infrastrukturni projekt, če prvenstva ne bi bilo v Sloveniji.

razmejitev uporabe teh sredstev. Zato to postavko lahko le pogojno štejemo kot strošek v zaključnem računu analize stroškov in koristi.

Tabela 24: Višina investicij v obnovo dvoran

Dvorana	Skupaj	Evropska sredstva	Lastni vložek
Koper - Bonifika	2.700.000	1.200.000	1.500.000
Jesenice - Podmežakla	6.500.000	3.000.000	3.500.000
Celje - Zlatorog	500.000	/	500.000
Ljubljana - Tivoli	100.000	/	100.000
Ljubljana - Stožice	/	/	/
Skupaj	9,8 mio EUR	4,2 mio EUR	5,6 mio EUR

5.3 NEGATIVNE TURISTIČNE EKSTERNALIJE

Negativne turistične eksternalije obstajajo pri vseh dogodkih, ki pritegnejo večje število ljudi. Pri normalni porazdelitvi turistov namreč vedno obstaja določen odstotek oseb, ki se namenoma izogne obisku države gostiteljice nekega dogodka zaradi več razlogov, ki so posledica samega dogodka. V primeru EuroBasketa je to lahko bodisi gneča zaradi priliva navijačev in hrup, ki ga slednji povzročajo, lahko pa je razlog povsem ekonomske narave, saj se potencialni turisti lahko bojijo dviga ravni cen v državi gostiteljici v času organizacije velikega športnega dogodka. Število potencialnih turistov, ki ravno zaradi projekta EuroBasket niso obiskali Slovenije, je praktično nemogoče izmeriti, zato lahko naš izračun temelji le na predpostavkah preteklih ocen stroškov in koristi podobnih množičnih športnih dogodkov. Oldenboom (2006) in Iotti (2008, 65) ocenjujeta, da odstotek potencialnih nočitev turistov, ki ne obišejo države ravno zaradi organizacije športnega dogodka, nikoli ne presega 3 % od povprečja nočitev obiskovalcev, ki velja za mesec, v katerem poteka organizacija prireditve. Oba celo ocenjujeta, da je ta delež bližje 1,5 %. V pričujoči analizi smo zato vzeli oceno zmanjšanja nočitev za 1,5 % od povprečja, ki velja za 18-dnevno obdobje v mesecu septembru. Po podatkih SURS je v mesecu septembru v letih 2011 in 2012 bilo zabeleženo v povprečju približno 571.000 tujih nočitev (SURS, 25.11.2011 in 26.11.2012), kar pomeni približno 342.600 nočitev v 18 septembrskih dnevih. Torej lahko ocenjujemo, da je zmanjšanje števila nočitev zaradi negativnih turističnih eksternalij

znašalo 1,5 % od 342.600, kar je približno 5.140 nočitev. V kolikor to pomnožimo z ugotovljeno povprečno dnevno potrošnjo običajnih hotelskih turistov, ki pridejo v Slovenijo v poletnih mesecih (140 EUR), ki jo popravimo za vpliv inflacije na 141,96 EUR,⁹ znaša finančna škoda zaradi negativnih eksternalij približno 0,73 mio EUR (tabela 25).

Tabela 25: Izračun finančne izgube zaradi negativnih turističnih eksternalij

Povprečno število nočitev tujcev v mesecu septembru v Sloveniji	571.000
Povprečno število nočitev tujcev v 18 dni v mesecu septembru	342.600
Zmanjšanje števila nočitev v odstotkih	1,5 %
Zmanjšanje števila nočitev zaradi negativnih turističnih eksternalij	5.140
Predvidena izgubljena dnevna potrošnja povprečnega turista, ki ni prišel v Slovenijo zaradi EuroBasketa 2013	141,96 EUR
Skupna izgubljen potrošnja zaradi EuroBasketa	0,73 mio EUR

5.4 SKUPNI STROŠKI

Tabela 26 prikazuje vsoto vseh neposrednih stroškov (razen tistih stroškov, ki so že bili upoštevani pri izračunu poslovnega izida organizatorja), ki so nastali zaradi organizacije EuroBasketa 2013. Poleg ožjih organizacijskih stroškov je torej Evropsko prvenstvo v košarki povzročilo še približno 8,6 mio EUR stroškov, oz. približno 14,2 mio EUR, v kolikor k stroškom prištejemo še vrednost investicije v obnovo dvoran.

Tabela 26: Skupni stroški (brez stroškov organizacije) EuroBasketa 2013

STROŠKI	mio EUR
KOTIZACIJA:	
DRŽAVNI PRORAČUN	6,1
OBČINE	1,8
OBNOVA DVORAN	(5,6)
NEGATIVNE TURISTIČNE EKSTERNALIJE	0,7
SKUPAJ	8,6 (14,2)

⁹ Inflacija v mesecu septembru 2013 je znašala 1,4 % na letni ravni. Podatek o potrošnji običajnih turistov v Sloveniji je pridobljen iz raziskave SURS v letu 2012 (SURS, 20. 3. 2013).

6 ZAKLJUČNI RAČUN NEPOSREDNIH FINANČNIH UČINKOV

6.1 NEPOSREDNI FINANČNI UČINKI NA RAVNI REPUBLIKE SLOVENIJE

Izračuni v poglavjih 2, 3, 4 in 5 nam omogočajo oceno skupnega neposrednega kratkoročnega finančnega vpliva, ki ga je projekt EuroBasket 2013 imel na področje Republike Slovenije. Tabela 27 prikazuje seštevek vseh koristi na eni in stroškov na drugi strani. Poudariti je potrebno, da se znesek v postavki »poslovni izid organizatorja« nanaša na presežek prihodkov nad odhodki pri realizaciji projekta, ki sta ga ustvarila skupaj KZS in podjetje Eurobasket d.o.o. Od vsote vseh koristi zaradi dodatne potrošnje in ustvarjenega finančnega presežka organizatorja je bilo nato potrebno na levi strani zaključnega računa odšteti vrednost, ki jo je organizator dobil s prodajo vstopnic, saj bi v nasprotnem primeru ta postavka bila dvakrat upoštevana, in sicer v dodatni potrošnji obiskovalcev in v poslovnem izidu organizatorja. Prihodek, ki ga je organizator ustvaril s plačilom kotizacije s strani občin, na končni kratkoročni finančni izid projekta nima vpliva, saj je ravno tako štet tudi na strani stroškov. Drugih postavk prihodkov in odhodkov organizatorja nismo dodatno razčlenjevali glede na domači in tuji vir.¹⁰ To bi namreč povzročilo izredno povečanje kompleksnosti same študije, istočasno pa ne bi imelo bistvenega vpliva na končni rezultat, saj finančni izid organizatorja predstavlja relativno majhen del skupnih koristi od projekta EuroBasket 2013.

Pri obrazložitvi desne strani zaključnega računa je potrebno še enkrat opozoriti na opombe iz 5. poglavja tega poročila, kjer so opredeljeni razlogi, zakaj so stroški obnove dvoran obravnavani drugače od ostalih postavk. Glede na to, da stroka ni enotna glede njihove narave (ali jim lahko pripišemo lastnost stroškov, ki so nastali izključno zaradi določenega športnega dogodka), smo v tabeli 27 prikazali končni izračun v dveh različicah. Posledično lahko na osnovi danih podatkov in ugotovitev ocenimo, da je končna neposredna kratkoročna finančna korist projekta EuroBasket na ravni Republike Slovenije znašala približno 18,1 milijonov EUR, oz. približno 23,7 mio EUR, če med stroške ne štejemo vrednosti obnove dvoran.

¹⁰ Pri tem je mogoče predvidevati, da imajo z vidika Republike Slovenije te postavke status notranjih transferjev (torej niso niti neto prilivi niti neto odlivi finančnih sredstev v oz. iz Slovenije).

Tabela 27: Zaključni račun neposrednih finančnih učinkov

Koristi	v mio EUR	Stroški	v mio EUR
Dodatna potrošnja	24,6	Kotizacija	6,1
Zadržana potrošnja	6,3	Obnova dvoran	(5,6)
Potrošnja uradnih predstavnikov	4,2	Negativne turistične eksternalije	0,7
Potrošnja medijev	1,9	Kotizacija občin	1,8
Poslovni izid organizatorja	0,9		
- Prihodki od vstopnic	-5,6		
Skupaj	32,3	Skupaj	8,6 (14,2)
Neto korist	23,7 (18,1) mio EUR		

6.2 KRATKOROČNI UČINEK NA DRŽAVNI PRORAČUN

Ob ob oceni skupne neposredne neto finančne koristi na področju Slovenije je vsekakor potrebno oceniti še vpliv projekta EuroBasket 2013 na državni proračun. Na strani koristi z vidika državnega proračuna je potrebno poleg že opredeljenih prilivov zaradi dodatne potrošnje in ocenjenega davka na dobiček oz. dohodek, ki ga bosta za leto 2013 plačala Eurobasket d.o.o. in KZS, upoštevati še neodbitni in dodatno plačani DDV s strani obeh subjektov, ki sta organizirala prvenstvo. Neodbitni DDV (ki je po poročilu organizatorja znašal skupno 0,4 mio EUR), je tisti delež davka na dodano vrednost, ki je nastal pri nakupih poslovnih prvin s strani organizatorja EuroBasketa 2013, pri katerem organizator ni smel oz. ni uveljavljal pravice do zmanjšanja svoje obveznosti do države, ki je nastala zaradi zaračunanega DDV ob prodaji poslovnih učinkov. Pri tem gre predvsem za dva segmenta, in sicer se prvi nanaša na neodbitni DDV, ki si ga po Zakonu o DDV organizator ni smel odbiti (npr. od prodaje namestitev, od pijač, katero je dobil kot sponzorska sredstva, od dodatno porabljenega goriva za vozila v času EuroBasketa itd.), medtem ko se drugi del nanaša na neodbitni vstopni DDV, ki si ga KZS ni smela v celoti odbiti, ker opravlja poleg obdavčljive dejavnosti tudi neobdavčljivo. Poleg tega je organizator imel večjo

vrednost izdanih računov kot prejetih, zaradi česar je moral poravnati razliko med izstopnim in vstopnim DDV. Po njegovem poročilu je ta obveznost znašala 0,25 mio EUR. Skupno naj bi tako projekt EuroBasket 2013 na kratki rok omogočil korist z vidika državnega proračuna v znesku približno 6,40 milijonov EUR, medtem ko je s proračunskimi sredstvi bilo plačano 5,95 mio EUR za kotizacijo. Neto korist je torej na kratki rok znašala približno 0,45 mio EUR nominalno, oz. 0,33 mio EUR realno (tabela 28). Na srednji in dolgi rok lahko predvidevamo, da bo ta korist še nekoliko večja, saj so po vsej verjetnosti tudi nekateri drugi gospodarski subjekti v Sloveniji ustvarili dodatni dobiček zaradi EuroBasketa 2013, kar je povečalo njihovo obveznost do države zaradi višjega davka na dobiček.

Tabela 28: Kratkoročni neposredni učinek EuroBasketa 2013 na proračun

Priliv		Odliv	
DDV zaradi dodatne potrošnje	5,30	Kotizacija	5,95
Neodbitni DDV	0,40		
Dodatno plačani DDV	0,25		
Okvirni davek od dohodka	0,45		
6,40		5,95 (NSV = 6,07)	
Presežek prilivov nad odlivi		0,45 (0,33) mio EUR	

7 OSTALI UČINKI

Organizacija EuroBasketa 2013 je poleg neposrednih finančnih učinkov povzročila še številne druge koristi kot tudi nekatere škode, ki jih ni vedno lahko ocenjevati, saj jih je bodisi težko prikazati na kvantitativni način, bodisi so opazni šele po daljšem obdobju. Poleg neposrednih kratkoročnih finančnih učinkov, lahko med posledice pridobitve pravice in same izvedbe organizacije košarkarskega prvenstva zagotovo štejemo še naslednje priložnosti in tveganja:

- poslovne priložnosti,
- povečan turistični interes za Slovenijo,
- povečano organizacijsko znanje in sposobnosti (»know-how«),
- višja stopnja nacionalnega ponosa pri domačem prebivalstvu,
- promocija in povečan ugled države v tujini,
- pozitiven učinek na zaposlovanje,
- pozitiven učinek na športno aktivnost domačega prebivalstva in izboljšanje splošnega zdravstvenega stanja,
- koristi obnovljenih dvoran,
- povišana stopnja varnostnega tveganja in
- potencialna rast maloprodajnih cen.

V tem poglavju na kratko povzemamo nekatere ugotovitve, ki izhajajo iz analize anketnih vprašalnikov, ter podatke drugih institucij, ki so indikatorji navedenih pozitivnih in negativnih učinkov.

7.1 PROMOCIJSKI UČINKI

Še pred analizo finančnih učinkov je prvi znanilec uspešnosti oz. neuspešnosti športnega dogodka zadovoljstvo vseh, ki jih je ta prireditev na takšen ali drugačen način vključevala. V primeru EuroBasketa 2013 so vsi obiskovalci, uradni udeleženci in predstavniki medijev lahko ocenjevali dve kategoriji, in sicer zadovoljstvo z organizacijo prvenstva in z zadovoljstvo glede pripravljenosti države na prvenstvo. Pri prvem se je torej ocenjevala izvedba tekem in vseh

spremljajočih aktivnosti na samih prizoriščih prvenstva, medtem ko se je v drugi kategoriji udeleženec prvenstva lahko opredelil glede splošnega vzdušja, ki je vladalo po vseh krajih Slovenije. Zadovoljstvo z organizacijo in splošni vtis o Sloveniji so obiskovalci tekem ocenjevali na lestvici Likertovega tipa z vrednostmi od 1 do 7, pri čemer so ocene predstavljale mnenja, kot jih prikazujeta tabeli 29 in 30.

Tabela 29: Distribucija tujih in domačih obiskovalcev po zadovoljstvu z organizacijo

TUJCI	MNENJE	SLOVENC
26,23 %	7 - Dejansko stanje je bilo veliko boljše od pričakovanega.	39,56 %
28,25 %	6 - Dejansko stanje je bilo zmerno boljše od pričakovanega.	23,05 %
23,32 %	5 - Dejansko stanje je bilo nekoliko boljše od pričakovanega.	18,38 %
11,66 %	4 - Pričakovanja so bila v večini izpolnjena.	11,53 %
4,93 %	3 - Dejansko stanje je bilo malo slabše od pričakovanega.	4,05 %
2,91 %	2 - Dejansko stanje je bilo zmerno slabše od pričakovanega.	2,18 %
2,69 %	1 - Dejansko stanje je bilo veliko slabše od pričakovanega.	1,25 %

Tabela 30: Distribucija tujih in domačih obiskovalcev glede ocene o pripravljenosti države

TUJCI	MNENJE	SLOVENC
40,90 %	7 - Dejansko stanje je bilo veliko boljše od pričakovanega.	70,23 %
32,58 %	6 - Dejansko stanje je bilo zmerno boljše od pričakovanega.	11,37 %
17,75 %	5 - Dejansko stanje je bilo nekoliko boljše od pričakovanega.	7,02 %
5,39 %	4 - Pričakovanja so bila v večini izpolnjena.	6,35 %
1,12 %	3 - Dejansko stanje je bilo malo slabše od pričakovanega.	1,00 %
1,35 %	2 - Dejansko stanje je bilo zmerno slabše od pričakovanega.	2,01 %
0,90 %	1 - Dejansko stanje je bilo veliko slabše od pričakovanega.	2,01 %

Opazimo lahko, da se je pri oceni kakovosti organizacije največji del tujcev strinjal, da je bilo dejansko stanje zmerno boljše od pričakovanega, medtem ko je največji delež domačih obiskovalcev smatral, da je dejansko stanje bilo veliko boljše od pričakovanega. Še nekoliko boljši rezultati so bili opazni pri analizi ocen o pripravljenosti države na EuroBasket, kjer so tuji

v relativni večini, domači obiskovalci pa v kar absolutni večini smatrali, da je bilo dejansko stanje veliko boljše od pričakovanega. Splošno zadovoljstvo z organizacijo in pripravljenostjo države na prvenstvo nam še nekoliko boljše prikazujeta kumulativna prikaza v tabelah 31 in 32, iz katerih je razvidno, da je organizator vsaj izpolnil pričakovanja 89,4 % tujim obiskovalcem in 92,52 % domačim obiskovalcem, medtem ko so bila pričakovanja presežena pri 77,80 % tujcev in pri 80,99 % domačih obiskovalcev. Zelo podobne, celo nekoliko boljše, so ocene pripravljenosti Slovenije, pri čemer so bila pričakovanja izpolnjena pri 96,63 % tujih obiskovalcev in pri 94,98 % domačih.

Tabela 31: Distribucija tujih in domačih obiskovalcev po zadovoljstvu z organizacijo (kumulativno)

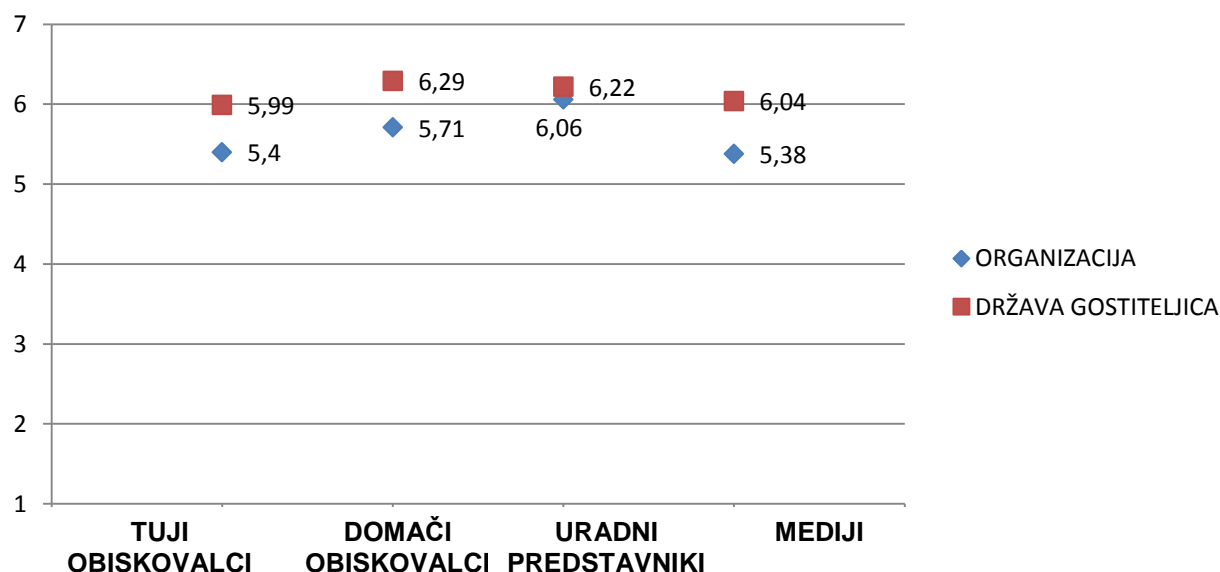
TUJCI	MNENJE	SLOVENCİ
26,23 %	7 - Dejansko stanje je bilo veliko boljše od pričakovanega.	39,56 %
54,48 %	6 - Dejansko stanje je bilo zmerno boljše od pričakovanega.	62,61 %
77,80 %	5 - Dejansko stanje je bilo nekoliko boljše od pričakovanega.	80,99 %
89,47 %	4 - Pričakovanja so bila v večini izpolnjena.	92,52 %
94,40 %	3 - Dejansko stanje je bilo malo slabše od pričakovanega.	96,57 %
97,31 %	2 - Dejansko stanje je bilo zmerno slabše od pričakovanega.	98,75 %
100 %	1 - Dejansko stanje je bilo veliko slabše od pričakovanega.	100 %

Tabela 32: Distribucija tujih in domačih obiskovalcev glede ocene o pripravljenosti države (kumulativno)

TUJCI	MNENJE	SLOVENCİ
40,90 %	7 - Dejansko stanje je bilo veliko boljše od pričakovanega.	70,23 %
73,48 %	6 - Dejansko stanje je bilo zmerno boljše od pričakovanega.	81,60 %
91,23 %	5 - Dejansko stanje je bilo nekoliko boljše od pričakovanega.	88,62 %
96,63 %	4 - Pričakovanja so bila v večini izpolnjena.	94,98 %
97,75 %	3 - Dejansko stanje je bilo malo slabše od pričakovanega.	95,98 %
99,10 %	2 - Dejansko stanje je bilo zmerno slabše od pričakovanega.	97,99 %
100 %	1 - Dejansko stanje je bilo veliko slabše od pričakovanega.	100 %

Povprečna ocena tujega obiskovalca za organizacijo EuroBasketa je bila 5,40, medtem ko je povprečni domači obiskovalec organizacijo ocenil s 5,71. Povprečna ocena tujcev o vtisu, ki so ga dobili o Sloveniji kot državi gostiteljici, je bila 5,99, domači obiskovalci pa so pripravljenost države na prvenstvo ocenili s povprečno oceno 6,29. Podobno je bil ocenjen organizator s strani uradnih predstavnikov, saj je dosegel povprečno oceno 6,06, kar pomeni, da je zmerno do močno presegal njihova pričakovanja. Ta ocena je celo nekoliko bolj referenčna od ocen ostalih obiskovalcev, saj je večina uradnih predstavnikov že imela izkušnje glede kvalitete organizacij na preteklih košarkarskih prvenstvih, na katerih so temeljila njihova pričakovanja pred EuroBasketom 2013. Istočasno je razumljiva tudi nekoliko višja ocena organizacije s strani te skupine anketirancev, saj so nekateri izmed njih tudi sami sodelovali pri organizaciji. Celo nekoliko višje zadovoljstvo so v povprečju uradni predstavniki izkazali s pripravljenostjo države na organizacijo prvenstva, in sicer so jo na lestvici od 1 do 7 ocenili s povprečno oceno 6,22 (torej zmerno do močno nad pričakovanji, ki so bila oblikovana pred prvenstvom). Poleg uradnih predstavnikov je izrednega pomena tudi mnenje medijskih predstavnikov o kvaliteti organizacije in pripravljenosti celotne države na organizacijo tako velikega športnega dogodka. To je skupina obiskovalcev, ki so jo večinoma tvorili športni novinarji, kateri so že izkusili organizacijo na mnogih športnih prizoriščih tudi v drugih športnih panogah. Torej ima ta skupina anketirancev še nekoliko širši spekter izkušenj od uradnih predstavnikov. Poleg tega imajo medijski predstavniki izredno pomembno funkcijo posredovalcev vtisa o organizaciji prvenstva in o državi gostiteljici. Novinarji namreč na gledalce oz. bralce v svojih državah prenašajo pozitivne kot tudi negativne občutke in doživetja, kar lahko vpliva na privlačnost Slovenije kot destinacije za prihodnje turistične obiske. V kolikor upoštevamo dejstvo, da je 167 držav prenašalo tekme EuroBasketa 2013, in da si je tekme lahko ogledalo več kot 200 milijonov ljudi preko televizijskih in računalniških zaslonov, je posredni učinek novinarjev lahko izrednega pomena. Obe povprečni oceni te skupine se nista bistveno razlikovali od ocen ostalih tujih obiskovalcev, in sicer je bila sama organizacija ocenjena v povprečju s 5,38, pripravljenost celotne države na prvenstvo pa s 6,04. Na podlagi ocen vseh treh skupin lahko zaključimo, da je velika večina udeležencev EuroBasketa 2013 doživela pozitivno izkušnjo, ki je preseгла njihova pričakovanja pred prvenstvom. Vse skupine vprašancev so bile namreč enotne, da sta tako sama organizacija kot pripravljenost države na prvenstvo bili več kot zadovoljivi (grafikon 16).

Grafikon 16: Povprečne ocene zadovoljstva

Posledice visoke stopnje zadovoljstva z izkušnjo obiska EuroBasketa 2013 so večplastne. Med najpomembnejše zagotovo sodi namera obiskovalcev košarkarskega prvenstva, da ponovno obišejo Slovenijo. Takih je bilo med vsemi vprašanimi kar 90,14 % tujih anketirancev. Ob podatku, da 68,06 % tujih obiskovalcev brez EuroBasketa sploh ne bi prišlo v Slovenijo, lahko sklepamo, da ima prvenstvo vpliv na večkratni obisk tujih turistov, čeprav je nevhvaležno ocenjevati finančno vrednost tega učinka. Ravno tako je težko oceniti vrednost sklenjenih poslov, ki so jih slovenski gospodarstveniki sklenili zaradi EuroBasketa in se bodo uresničili šele v prihodnosti. Zagotovo pa je indikativni podatek, da je kar 20,71 % tujih obiskovalcev navedlo, da bodo obisk Slovenije izkoristili za sklepanje poslov, pri čemer SURS ugotavlja, da je sicer v običajni strukturi tujih obiskovalcev 14 % tistih, ki obisk Slovenije izkoristi za poslovne namene (poslovni sestanki, tečaji, konference, kongresi itd.). Opazno odstopanje od običajne strukture tujih obiskovalcev nas ob dejstvu reprezentativnosti vzorca navaja na sklep, da je košarkarsko prvenstvo predstavljalo tudi okvir za srečevanje gospodarstvenikov, ki bodo, upajmo, v prihodnosti obrodila sadove. Pri celoviti analizi dodane vrednosti projekta EuroBasket 2013 torej ne smemo zanemariti njegovega skupnega promocijskega učinka. Slednji je namreč že na kratki rok neposredno pozitivno vplival na slovensko gospodarstvo zaradi priliva dodatnih sponzorskih sredstev v Slovenijo, kar je razvidno iz dela CBA, ki obravnava finančno poročilo organizatorja.

Na srednji in dolgi rok pa je ta učinek po vsej verjetnosti še večji. Ocenjevanje konkretne sponzorske ali promocijske vrednosti, ki jo je EuroBasket 2013 ustvaril z medijskimi prenosi v 167 držav pred 200 milijonskim gledalskim avditorijem, je zelo nevhvaležno in presega okvir pričujoče študije. Vendar lahko omenimo, da se je ocena ustvarjene sponzorske vrednosti na primerljivem dogodku, EuroBasket 2011 v Litvi, samo z vidika uresničenih tv prenosov gibala okoli 85 mio EUR (Sponsorship Intelligence, 2011).

Za promocijo Slovenije je poleg pozitivne slike, ki jo je prenesla tako tehnologija sodobnih medijev kot tudi ljudje, udeleženci prvenstva, pomembno tudi obvladovanje tveganj, ki se pojavljajo ob vsaki organizaciji množične prireditve. Za sliko Slovenije v mednarodni skupnosti je ključnega pomena bilo preprečevanje kakršnih koli izgredov. Policija in varnostne službe so na samih prizoriščih uspele zagotoviti visoko stopnjo varnosti tudi na tekmah, ki so prinašale visoko stopnjo tveganja. Ravno tako tuji obiskovalci niso domov odnesli percepcije o Sloveniji kot pretirano dragi turistični destinaciji, ki bi izkoristila organizacijo EuroBasketa 2013 za pretiran dvig cen. Inflacija na mesečni ravni se je namreč v septembru 2013 povečala za 0,3 %, medtem ko je na letni ravni znašala 1,4 %, kar pomeni, da tudi domače prebivalstvo ni občutilo pomembnejšega poslabšanja svoje blaginje zaradi višjih cen (SURs, 30. 9. 2013).

Zaključimo lahko, da je Slovenija s pozitivno sliko v tujini in obnovljeno športno infrastrukturo v štirih slovenskih mestih kot dediščino EuroBasketa 2013 pridobila tudi potencial za nove kandidature na področju športnih prireditev in posledično ponovno izkoriščanje visoko ocenjenega organizacijskega znanja.

7.2 UČINKI NA ZAPOSLOVANJE, VZDUŠJE IN ŠPORTNO AKTIVNOST

Analize ekonomskega učinka več različnih športnih projektov kažejo na to, da naj bi bili slednji sposobni spodbuditi gospodarstvo tudi tako, da povečajo delež oz. število zaposlenih. Kljub temu nekateri avtorji smatrajo, da so takšne teze in rezultati, ki temeljijo na dvomljivih metodoloških pristopih, pretirane (Kesenne, 2005). Iotti (2008, 32) ugotavlja, da na povečanje zaposlenih najbolj vplivajo infrastrukturni posegi, natančneje rekonstrukcija dvoran, medtem ko turistični ponudniki redko zaposlujejo večje število novih delavcev zaradi športnih projektov. Poleg

upoštevanja povečanja števila zaposlenih bi CBA analiza morala vsaj približno oceniti tudi oportunitetne stroške, predvsem zmanjšanje zaposlenih na nekaterih drugih področjih, obenem pa tudi primerjati plače novih delovnih mest s slovenskim povprečjem. Tako kompleksna analiza presega obseg pričujoče študije, zato smo učinke na zaposlovanje državljanov Republike Slovenije omejili na ugotovitve Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ) in samega organizatorja prvenstva. V danem primeru EuroBasketa 2013 v Sloveniji je bilo nekaj zaposlovalcev na področju storitev ponudbe hrane, vendar število novozaposlenih ni zabeležilo skokovite rasti, če analiziramo celotno državo, obenem pa je šlo večinoma le za začasna delovna mesta. Neposredno lahko ugotovimo, da se je v času EuroBasketa 2013 registrirana brezposelnost nekoliko zmanjšala, in sicer je v septembru 2013 glede na mesec avgust 2013 padla za 1,7 %, kar je spodbudno ob upoštevanju dejstva, da je ravno v avgustu največ sezonskih delavcev v turizmu, ki se septembra ponovno prijavijo na Zavod za zaposlovanje (ZRSZ, 2013). Vsekakor pa je povečanje delovne aktivnosti bilo nekoliko večje, kot to kažejo številke ZRSZ, saj sam organizator poroča o 6.000 oseb, ki so bile vključene v organizacijo prvenstva preko različnih oblik del (Križnar, 2013).

O pozitivnih trenutnih učinkih EuroBasketa 2013 na slovensko prebivalstvo lahko sklepamo iz podatkov o gledanosti tekem slovenske košarkarske reprezentance. Na slovenskih televizijskih programih si je namreč tekme domače izbrane vrste v povprečju ogledalo skoraj 350.000 gledalcev, kar je predstavljalo 47 % vseh gledalcev pred televizijskimi zasloni. Kar 430.000 gledalcev si je preko TV zaslonov ogledalo tekmo proti Hrvaški, medtem ko je 556.000 gledalcev (75 % vseh gledalcev) s pomočjo televizije pogledalo del tekme z Grčijo (Eurobasket, 2013). To je indikator pozitivne športne mrzlice, ki je v septembrskih dneh tresla slovensko prebivalstvo. Slednja bo očitno imela tudi nekoliko dolgoročneje učinke od trenutne evforije, saj so predstavniki KZS samo v letih 2012 in 2013 zabeležili 60 % večji vpis v šole košarke (Avanzo, 2013), kar potrjuje domnevo o povečani športni aktivnosti mladih na področju košarkarske dejavnosti in drugih posrednih učinkih (predvsem na področju izboljšanja splošnega zdravstvenega stanja in fizičnih sposobnosti domačega prebivalstva), ki se z njo povezujejo. V povezavi s tem ne smemo pozabiti, da bodo nove generacije košarkarjev in športnikov na sploh lahko uporabljale obnovljeno infrastrukturo v štirih slovenskih športnih središčih, kar zagotovo povečuje tudi možnosti še boljših športnih rezultatov v prihodnosti.

Sklepna ocena pričujoče študije je torej, da je organizacija EuroBasketa 2013 Sloveniji na gospodarskem in širšem družbenem področju prinesla bistveno več koristi kot škode. Pri tem so tako organizatorji (KZS, Eurobasket d.o.o. in FIBA Europe) kot tudi sama Slovenija z izvedbo projekta EuroBasket 2013 dokazali, da je mogoče kvalitetno organizirati vrhunski športni dogodek tudi v majhni državi in ob relativno majhnih organizatorskih in finančnih kapacitetah, ki jih je dodatno omejil vpliv svetovne finančne krize. S tem so postavljeni novi visoki standardi ne samo prihodnjemu Evropskemu prvenstvu v košarki, temveč tudi vsem prihodnjim vrhunskim prireditvam v Sloveniji.

REFERENCE

- Avanzo, Matej, 2013. Predstavitev na konferenci SPORTO. Konferenca o marketingu in sponzorstvih v športu. 21. - 22. 11. 2013. Portorož.
- Chapin, Tim, 2002. Identifying the Real Costs and Benefits of Sports Facilities. Working paper. Lincoln Institute of Land Policy.
URL: http://www.arroyoseco.org/671_chapin-web.pdf, 30. 9. 2013.
- Crompton, John L., 1995. Economic Impact Analysis of Sport Facilities and Events: Eleven sources of Misapplication. Journal of Sports Management, 9,14-35.
URL:
<http://journals.humankinetics.com/AcuCustom/Sitename/Documents/DocumentItem/7669.pdf>, 15.10.2013.
- Eurobasket, 2013. EuroBasket 2013 velikanski uspeh. Gradivo za tiskovno konferenco.
- Eventim, 2013. Eurobasket 2013. Vsebinsko poročilo za podjetje Eventim si.
- Iotti, Alessandro, 2008. A Cost-benefit Analysis of Italy as hosting country for UEFA EURO 2016.
- Kesenne, Stefan L. J., 2005. Do we need an Economic Impact study or a Cost/Benefit Analysis of a sport event? European sport management quarterly, 5 (2), 133-142.
- Križnar, Aleš, 2013. Intervju z direktorjem podjetja Eurobasket d.o.o. 17. 12. 2013.
- KZS, 2013. Evropsko prvenstvo v košarki Slovenija 2013. Pozitivni ekonomski učinki. Ljubljana: Košarkarska zveza Slovenije.
- Mishan, E.J., Quah, Euston, 2007. Cost Benefit Analysis, Routledge London.
- Oldenboom, Egbert, Roelof, 2006. Costs and Benefits of Major Sports Events, A Case Study of Euro 2000.
- Pavčnik, Martin, 2013. Koliko (nas) bo stal EuroBasket 2013.
URL:
http://www.siol.net/sportal/kosarka/ep2013/novice/2013/08/koliko_nas_bo_stal_eurobasket_2013.aspx, 28. 8. 2013.
- Sponsorship intelligence, 2011. Media evaluation. Eurobasket 2011, Lithuania

- SURS, 25. 11. 2011. Prihodi in prenočitve turistov, podrobni podatki, Slovenija, september 2011 – končni podatki.
URL: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=4363, 25. 11. 2011.
- SURS, 26. 11. 2012 Prihodi in prenočitve turistov, podrobni podatki, Slovenija, september 2012 – končni podatki.
URL: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=5156, 26. 11. 2011.
- SURS, 20. 3. 2013. Statistični urad Republike Slovenije: Tuji turisti in njihova potrošnja, 2012 – končni podatki.
URL: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=5378, 20. 3. 2013.
- SURS, 30. 9. 2013. Statistični urad Republike Slovenije: Indeksi cen življenjskih potrebščin, Slovenija, september 2013 - končni podatki.
URL: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=5788, 30. 9. 2013.
- SURS, 25. 10. 2013. Prihodi in prenočitve turistov, podrobni podatki, Slovenija, avgust 2013 – končni podatki.
URL: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=5846, 25. 10. 2013.
- SURS, 30. 10. 2013. Prihodi in prenočitve turistov, Slovenija, september 2013 – začasni podatki
URL: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=5870, 30. 10. 2013.
- UEFA, 2008. UEFA EURO 2008.
URL: <http://www.uefa.com/competitions/euro/index.html>, 20. 8. 2012.
- UNCTAD, 2013. Average length of stay of visitors - Tourism indicators - UNCTAD Handbook of Statistics - Country Comparison.
URL: <http://www.nationsencyclopedia.com/WorldStats/UNCTAD-average-length-stay-visitors.html>, 25. 11. 2013.
- ZRSZ, 2013. Obvestilo za javnost: Septembra brezposelnost še nekoliko upadla.
URL: http://www.ess.gov.si/trg_dela/aktualno_o_trgu_dela, 2. 12. 2013.